

บทที่ 4

ผลการวิจัย

ในการศึกษาเรื่อง การป้องกันอุบัติเหตุโดยใช้กระบวนการเอไอซี สำหรับนักเรียน ผู้ปกครองทางการได้ยิน โรงเรียนโสตศึกษาอนุสารสุนทร จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาตามประเด็นเนื้อหาของการวิจัย การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลและคำตอบที่เป็นจริงตามสภาพการณ์ที่เกิดขึ้น ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผลการวิจัยที่ได้มานั้น ผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 4 ประเด็น และจะนำเสนอเป็นข้อมูลเชิงบรรยาย ดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของโรงเรียนโสตศึกษาอนุสารสุนทร
2. การดำเนินงานป้องกันอุบัติเหตุในโรงเรียนโสตศึกษาอนุสารสุนทร
3. การมีส่วนร่วมของนักเรียน
4. ผลการใช้กระบวนการเอไอซีต่อการดำเนินงานป้องกันอุบัติเหตุในโรงเรียน

1. ข้อมูลทั่วไปของโรงเรียนโสตศึกษาอนุสารสุนทร

ลักษณะภูมิประเทศ

โรงเรียนโสตศึกษาอนุสารสุนทร จังหวัดเชียงใหม่ ตั้งอยู่เลขที่ 6 ถนนโสตศึกษา ตำบลช้างเผือก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ มีพื้นที่ 5 ไร่ 3 งาน 10 ตารางวา อยู่ในเขตชุมชนคูน้ำลูนพื้นที่ใกล้เคียงประกอบไปด้วยบ้านพักอาศัย หอพัก โรงแรม ร้านค้า ตลาดธานีรินทร์ สถานบันเทิง สำนักงานกลุ่มสมาชิกสมาคมคนหูหนวก (ภาคเหนือ) การคมนาคมสะดวก มีอาณาเขตติดต่อกับชุมชนดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับที่ของเอกชน
ทิศใต้ ติดต่อกับ	ที่ของเอกชน
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับถนนหัดเสวี
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับถนนโสตศึกษา

ประวัติความเป็นมา

โรงเรียนโสตศึกษาอนุสารสุนทร จังหวัดเชียงใหม่ จัดตั้งโดยมูลนิธิอนุสารสุนทรเพื่อสงเคราะห์คนหูหนวก โดยนางกิมฮ้อ นิมนานเหมินท์ และบุตร-ธิดาบริจาคที่ดิน สิ่งก่อสร้างให้ดำเนินการเมื่อพ.ศ.2519 โดยใช้ชื่อว่า "โรงเรียนอนุสาร 2 (สอนคนหูหนวก)" มีวัตถุประสงค์เพื่อดำเนินการจัดการศึกษาให้แก่เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ในเขตพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนบน วันที่ 1 พฤษภาคม พ.ศ.2524 คณะรัฐมนตรีมีมติให้กระทรวงศึกษาธิการ รับโอนมาดำเนินการจัดเป็นโรงเรียนการศึกษาพิเศษ ประเภทสอนเด็กพิการทางหู สังกัดกองการศึกษาพิเศษ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ และเปลี่ยนชื่อโรงเรียนเป็น "โรงเรียนโสตศึกษาอนุสารสุนทร จังหวัดเชียงใหม่" เป็นโรงเรียนประเภทประจำ และ ไป-กลับ เปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลจนถึงชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ต่อมาวันที่ 4 กรกฎาคม 2533 กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ อนุมัติในหลักการให้ขยายแผนการจัดชั้นเรียนเต็มรูป 36 ห้องเรียน โดยขยายการจัดชั้นเรียนให้ถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เปิดรับเด็กเพิ่มปีละ 20 คน เริ่มดำเนินการตั้งแต่ปีการศึกษา 2536 เป็นต้นมา ต่อมามีจำนวนนักเรียนเพิ่มขึ้นจึงได้รับอนุมัติให้ขยายชั้นเรียนเต็มรูปได้ถึง 42 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 420 คน ในปีการศึกษา 2544 มีห้องเรียน 40 ห้อง มีจำนวนนักเรียน 406 คน นักเรียนประจำ 301 คน นักเรียนไป-กลับ 105 คน

ลักษณะทางกายภาพ

สภาพพื้นที่ของโรงเรียนมีจำกัด มีเนื้อที่ 5 ไร่ 3 งาน 10 ตารางวา บรรยากาศร่มรื่น ค่อนข้างสะอาด ประกอบด้วยอาคารและสถานที่ต่าง ๆ ดังนี้

1. อาคารเรียน จำนวน 2 หลัง

1.1 อาคารเรียน คสล. 318 เป็นอาคารเรียน 3 ชั้น

ชั้นที่ 1 ประกอบด้วย ห้องธุรการ ห้องผู้อำนวยการ และรองผู้อำนวยการ ห้องบริการ ห้องวิชาการ ห้องแผนงานสารสนเทศ ห้องสมุด (ห้องประชุม) และห้องถ่ายเอกสาร

ชั้นที่ 2 ประกอบด้วย ห้องศิลปะ ห้องแนะแนว ห้องจริยธรรม และห้องเรียน

ชั้นที่ 3 ประกอบด้วย ห้องเรียน และปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ ห้องฟื้นฟูสมรรถภาพทางการได้ยิน ห้องฝึกพูด และห้องตรวจวัดการได้ยิน

ด้านหลังอาคารมีบ้านพักครู 1 หลัง บ้านพักลูกจ้างประจำ 1 หลัง และมีที่เก็บวัสดุเหลือใช้จากกิจกรรมต่าง ๆ ชั่วคราว ไม่มีรั้วกัน นักเรียนชายเด็กเล็กจะชอบเข้าไปเล่นบริเวณนี้

1.2 อาคารเรียนแบบพิเศษ 5 ชั้น (อาคารสยามบรมราชกุมารี)

ชั้นที่ 1 ประกอบด้วย ห้องหัตถศึกษา ห้องตัดเย็บ ห้องงานประดิษฐ์ ห้องพัสดุ และ ห้องงานช่าง-บูรณาการ

ชั้นที่ 2 ประกอบด้วย ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องเรียน และห้องพยาบาล

ชั้นที่ 3 ประกอบด้วย ห้องพิมพ์ดีด ห้องเรียน และห้องนาฏศิลป์

ชั้นที่ 4 เป็นหอพักสำหรับนักเรียนหญิง แบ่งออกเป็น 2 ส่วน เพื่อให้สะดวกในการดูแลนักเรียนเป็นรายกลุ่ม หอพักทั้งสองส่วนประกอบด้วย ห้องนอนขนาดใหญ่ บรรจุเตียงนอน 2 ชั้น ไว้จำนวนมากสำหรับให้นักเรียนนอนร่วมกัน ห้องพักรู 1 ห้องสำหรับให้ครูหอพัก 2 คน ห้องเก็บตู้เสื้อผ้าและห้องนํ้ารวม

ชั้นที่ 5 เป็นคาเฟ่ สำหรับให้นักเรียนเก็บตู้เสื้อผ้า เนื่องจากพื้นที่ของชั้น 4 ไม่เพียงพอ นักเรียนจะใช้ซักผ้าตากผ้า และนันทนาการต่าง ๆ

2. อาคารประกอบและสถานที่สำคัญต่าง ๆ ได้แก่

2.1 อาคารหอพักนักเรียนชาย (เด็กเล็ก) เป็นอาคารครึ่งปูนครึ่งไม้ 2 ชั้น ชั้นล่างเป็นห้องเรียนระดับชั้นอนุบาล 1-3 ต่อเติมอาคารยื่นออกมาด้านหน้าเนื่องจากห้องเรียนไม่เพียงพอ และต่อเติมด้านหลังของอาคารเป็นที่เก็บตู้เสื้อผ้าของนักเรียน ด้านข้างของอาคารเป็นห้องนํ้ารวม ชั้นบนเป็นห้องนอนขนาดใหญ่ จัดเรียงเตียง 2 ชั้นเป็น 2 แถว มีห้องนํ้า 1 ห้อง และห้องสำหรับครอบครัวของครูหอพัก 1 ครอบครัว

2.2 อาคารหอพักนักเรียนชาย (เด็กโต) เป็นอาคารครึ่งปูนครึ่งไม้ 2 ชั้นเช่นกัน ทั้งสองชั้นประกอบด้วยห้องพักรู และห้องนอนรวมสำหรับนักเรียนชาย ชั้นล่างจัดวางตู้เสื้อผ้า นักเรียนไว้ชิดฝาผนัง เว้นว่างพื้นที่ตรงกลางห้องไว้สำหรับให้นักเรียนทำการบ้าน ดูโทรทัศน์ หรือทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้านหน้าอาคารเป็นสนามเปตอง ด้านหลังอาคารเป็นที่ตากผ้าของนักเรียน และห้องนํ้า

2.3 โรงอาหาร (ชั่วคราว) อยู่ด้านหลังอาคารพิเศษ 5 ชั้น จัดโต๊ะเรียง 2 แถวตอนลึกที่เสาคจะมีรายชื่อนักเรียนที่นั่งประจำโต๊ะ ด้านข้างมีเครื่องทำนํ้าเย็นและที่ล้างภาชนะอาหารสำหรับนักเรียน บางครั้งจะใช้ทำกิจกรรมนันทนาการและกิจกรรมลูกเสือ เมื่อโรงเรียนสร้างอาคารเรียนพิเศษ ข. 5 ชั้น ต่อจากอาคารเดิม (อาคารสยามบรมราชกุมารี) บริเวณประตูหลังของโรงเรียนเป็นรูปตัว L แล้ว โรงอาหารจะย้ายไปอยู่ที่อาคารใหม่

2.4 อาคารคำเที่ยงอนุสรณ์ ตั้งอยู่ตรงข้ามกับบันไดทางขึ้นอาคารเรียน 3 ชั้น ได้รับโอนมาจากมูลนิธิอนุสารสุนทรเพื่อสงเคราะห์คนหูหนวก ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ใช้สำหรับดำเนินงานฝ่ายปกครอง

2.5 อาคารคหกรรม-เกษตร อยู่ด้านหน้าของโรงเรียน สำหรับฝึกงานส่งเสริมอาชีพ อิสระเพื่อมีรายได้ระหว่างเรียน ให้นักเรียนทำขนมจำหน่าย และฝึกงานเกษตร ด้านหน้าอาคาร มีสวนหย่อม สระน้ำและน้ำตกจำลอง ไม่มีรั้วกั้นล้อมโคนต้นไม้และสระน้ำ มีการตัด เก็บกวาดกิ่ง และใบไม้แห้งอย่างสม่ำเสมอ จะมีครูกลุ่มหนึ่งนั่งรับประทานอาหารกลางวันบริเวณนี้ บางครั้งจะใช้เรียนหนังสือ ทำกิจกรรมต่าง ๆ ใช้ต้อนรับแขกของโรงเรียน และเป็นบริเวณที่ครูเวรประจำวันใช้ดูแลการเข้า-ออกนอกบริเวณโรงเรียนของนักเรียนและบุคคลจากภายนอก

2.6 อาคารเรื่องจำรัสพัฒนา อยู่ติดป้อมยามประตูทางเข้าโรงเรียน ใช้เป็นศูนย์สาธิต สหกรณ์ร้านค้าของโรงเรียน ภายในมีห้องพักครูเวรกลางคืน (ครูผู้ชาย) และห้องเสริมสวยให้ลูกจ้างหญิงของมูลนิธิอนุสารสุนทรฯ ซึ่งเป็นผู้ปกครองทางการได้ยิน เปิดให้บริการแก่ครูเพื่อหารายได้เสริม ด้านข้างติดกับอาคารเรียน 3 ชั้น มีทางเล็ก ๆ ไปที่จอดรถมอเตอร์ไซด์ด้านหลังอาคาร

2.7 โรงกรองน้ำ อยู่ด้านข้างหอพักชาย (เด็กโต) ติดสนามกีฬาของโรงเรียนประกอบด้วย บ่อพักน้ำ ถังกรองน้ำ และถังเก็บน้ำขนาดใหญ่ สำหรับส่งน้ำไปใช้บนอาคารต่าง ๆ ในอดีตนักเรียนชายเด็กเล็กจะชอบปีนเล่นบ่อย ๆ ปัจจุบันโรงเรียนได้สร้างรั้วตาข่ายกั้นบริเวณนี้ไว้แล้ว

2.8 สนามกีฬา อยู่ระหว่างอาคารเรียน 3 ชั้น กับหอพักนักเรียนชาย (เด็กโต) พื้นสนามเป็นคอนกรีต ด้านข้างของสนามที่ใกล้กับอาคารเรียน เป็นทางเดินยกระดับสูงจากถนนประมาณ 20 เซนติเมตร มีต้นไม้และโต๊ะม้าหินอ่อนเป็นระยะ ๆ มีรั้วเหล็กกั้นสูงประมาณ 1 เมตร บริเวณที่ติดกับโรงกรองน้ำ สระน้ำและอาคารคำเที่ยงอนุสรณ์กั้นรั้วตาข่ายสูงประมาณ 2.50 เมตร บริเวณที่ติดกับด้านหน้าหอพักเป็นที่เชิงธรรมชาติและสนามเปตอง มีประตูฟุตบอลและแป้นบาสที่เคลื่อนย้ายได้ ใช้สำหรับเข้าแถวเคารพธงชาติ ทำกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน เรียนวิชาพลศึกษา ใช้ตากฟีนอนของหอพักชาย และใช้เป็นที่ยื่นกลางแจ้ง โดยเฉพาะในฤดูหนาว กีฬาสวนใหญ่ที่นักเรียนใช้สนาม คือ ฟุตบอล ตะกร้อและบาสเกตบอล ส่วนเบดมินตันนักเรียนมักจะเล่นบนถนนด้านหน้าอาคารหอพักชาย (เด็กเล็ก) วอลเลย์บอลจะใช้พื้นที่ถนนบริเวณหน้าอาคารเรียน 5 ชั้น

2.9 สนามเด็กเล่น อยู่ด้านหน้าอาคารเรียน 5 ชั้น ส่วนใหญ่เป็นสนามหญ้า มีของเล่น ได้แก่ บันไดโครงเหล็กโค้งครึ่งวงกลม บันไดลิ้น และวงล้อนั่งเล่นที่มีพวงมาลัยตรงกลาง สำหรับหมุน จัดวางไว้บริเวณข้างสนามที่มีต้นไม้ร่มรื่น จากการสังเกตพบว่า บางครั้งเด็กผู้ชายจะ

นำน้ำมาฉีดสนามหญ้าเพื่อซ่อมฟุตบอล นักเรียนบอกว่าจำลองสถานการณ์แข่งขันขณะฝนตก เด็กผู้หญิงมักจะใช้พื้นที่ใต้ร่มไม้เล่นตีกะโดดหนังยางบนถนนของโรงเรียน และเล่นวิ่งไล่จับบนเส้นสนามวอลเลย์บอลที่ถนนด้านหน้าอาคาร 5 ชั้น

2.10 ร้านขายพวงหรีด อยู่ใกล้กับประตูหลังของโรงเรียน เยื้องกับหอพักชาย (เด็กเล็ก) มีลูกจ้างของมูลนิธิอนุสารสุนทรฯ เป็นผู้บกพร่องทางการได้ยินทำงาน 1 คน ทำหน้าที่เขียนแผ่นป้าย และประสานกับวัดเพื่อนำพวงหรีดที่ใช้แล้วมาแต่งเติมและจำหน่ายในราคาถูก บริจาคเงินตามจิตศรัทธา มีบุคคลจากภายนอกขับรถเข้า-ออกโรงเรียน เพื่อมาซื้อพวงหรีดเป็นประจำ ปัจจุบันพื้นที่บริเวณนี้อยู่ใกล้บริเวณก่อสร้างต่อเติมอาคาร 5 ชั้น โรงเรียนจึงย้ายร้านขายพวงหรีดมาไว้ที่อาคารเรื่องจำรัสพัฒนาติดกับสหกรณ์ร้านค้าด้านหน้าโรงเรียน

2.11 บ้านพักครู 1 หลัง และ อาคารพักอาศัย 3 ชั้น สำหรับลูกจ้างของโรงเรียน และ ครูอัตราจ้าง อยู่บริเวณด้านในสุดของโรงเรียน ถัดจากด้านข้างของอาคารเรียน 5 ชั้น

2.12 แปลงเกษตร และคาร์แคร์ อยู่ติดถนนฝั่งตรงข้ามเยื้องกับประตูเข้าหน้าโรงเรียน มีเรือนเพาะชำขนาดใหญ่ 2 หลัง ตรงกลางแบ่งพื้นที่เปิดกิจการคาร์แคร์เพื่อให้นักเรียนใช้เวลาในวันหยุดทำงานและมีรายได้ระหว่างเรียน พื้นที่ด้านในเป็นบ่อเลี้ยงปลาและโรงเพาะเห็ด

ในปีการศึกษา 2544 โรงเรียนได้รับอนุมัติให้สร้างอาคารพิเศษ 5 ชั้น ข. ต่อจากอาคารพิเศษ 5 ชั้นเดิม ใช้ระยะเวลาในการก่อสร้างประมาณ 2 ปี ดังนั้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงการใช้สถานที่ทำงานของฝ่ายต่าง ๆ ได้

สภาพเศรษฐกิจและสังคม

โรงเรียนโสตศึกษาอนุสารสุนทร เป็นสมาชิกของกลุ่มโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์และการศึกษาพิเศษ จังหวัดเชียงใหม่ชื่อ “ สหวิทยาเขตพิงคนคร ” มีสมาชิกจำนวน 7 โรงเรียน คือ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เชียงใหม่ (อ.เมือง) โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เชียงดาว (อ.เชียงดาว) โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 30 (อ.แม่สาย) โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 31 (อ.แม่แจ่ม) โรงเรียนสอนคนตาบอดภาคเหนือในพระราชนิอุปถัมภ์ (อ.เมือง) โรงเรียนกาวิละอนุกุล (อ.เมือง) และโรงเรียนโสตศึกษาอนุสารสุนทร และเป็นสหวิทยาเขตของกลุ่มโรงเรียนกรมสามัญศึกษาจังหวัดเชียงใหม่ กลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ร่วมกับโรงเรียนวัฒโนพายัพ โรงเรียนยุพราชวิทยาลัย โรงเรียนหอพระ และโรงเรียนกาวิละวิทยาลัย การรวมกลุ่มเป็นสหวิทยาเขตนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของสหวิทยาเขต ให้ความช่วยเหลือโรงเรียนในกลุ่มด้านบุคลากร และสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอน มีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก

ทั้งภาครัฐและเอกชน ชุมชนที่มีส่วนร่วมสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนเป็นประจำ ได้แก่ ชุมชนคูปูลูน และชุมชนสันติธรรม การมีส่วนร่วมจากผู้ปกครองค่อนข้างมีอุปสรรค เนื่องจากผู้ปกครองของนักเรียนร้อยละ 80 อยู่นอกเขตชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ สังเกตได้จากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นประจำเมื่อโรงเรียนปิดเทอม คือ ครูหอพักจะต้องช่วยส่งนักเรียนบางคนกลับบ้าน เนื่องจากอยู่ในภูมิลำเนาที่ห่างไกล และเมื่อโรงเรียนเปิดจะต้องเตรียมสถานที่พักไว้สำหรับผู้ปกครองที่มีความยากลำบากในการเดินทางด้วย ผู้ปกครองบางคนจะมาโรงเรียนช่วงเปิด - ปิดเทอมเท่านั้น พฤติกรรมของผู้ปกครองที่มาเยี่ยมนักเรียนระหว่างภาคเรียนคือ พานักเรียนไปเที่ยวข้างนอก พาไปทานข้าว ซื้อของมาให้ และมารับกลับบ้านในวันหยุด บทบาทของหน่วยงานภายนอกชุมชน และผู้ปกครองที่ปรากฏคือ เข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน แต่ยังไม่มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

โรงเรียนจัดการศึกษาให้โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มาตรา 10 ว่าด้วยการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ ปัจจุบันดูแลนักเรียนอยู่ประจำร้อยละ 80 และนักเรียนไป-กลับ ร้อยละ 20 เป็นนักเรียนมาจากครอบครัวที่มีฐานะยากจน ร้อยละ 90 มีจำนวนนักเรียนเพิ่มขึ้นทุกปี ทำให้ประสบปัญหาด้านงบประมาณและค่าใช้จ่าย แหล่งเงินทุนสนับสนุนที่ให้ความอนุเคราะห์โรงเรียน มีดังต่อไปนี้

1. เงินงบประมาณจากกรมสามัญศึกษา เป็นค่าวัสดุครุภัณฑ์ ค่าใช้สอยวัสดุ ค่าสาธารณูปโภค ค่าที่ดินสิ่งก่อสร้าง เงินเดือนค่าจ้าง และเงินอุดหนุนนักเรียนประจำคนละ 32 บาทต่อวัน นักเรียนไป-กลับ คนละ 11 บาทต่อวัน
2. มูลนิธิอนุสารสุนทรเพื่อสงเคราะห์คนหูหนวก ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี อนุเคราะห์ค่าจ้างครูมูลนิธิ ครูช่วยสอน และลูกจ้างชั่วคราว จำนวน 13 คน และเบ็ดเตล็ดอื่น ๆ
3. มูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดเชียงใหม่ สนับสนุนงบประมาณในโครงการต่าง ๆ
4. เงินสนับสนุน เงินบริจาค และทุนการศึกษาสำหรับนักเรียนยากจนจากองค์กรเอกชนต่าง ๆ ทั้งในและต่างประเทศ

นโยบายของโรงเรียน

วิสัยทัศน์ (Vision)

มุ่งพัฒนาจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้กับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ตามศักยภาพ เพื่อให้นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ (เก่ง ดี มีสุข) และไม่เป็นภาระต่อสังคม

พันธกิจ (Mission)

1. พัฒนาระบบบริหารจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ โดยใช้โรงเรียนเป็นศูนย์กลาง (SBM)
2. พัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา สามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ตลอดชีวิต
3. พัฒนาระบบบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน
4. พัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
5. พัฒนาครูและบุคลากรให้มีคุณภาพตามมาตรฐานวิชาชีพ

เป้าประสงค์

ผู้เรียนได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างมีคุณภาพ โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วม มีทักษะเพียงพอในการศึกษาต่อและดำรงชีวิตอยู่ในสังคมร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

โรงเรียนมีนโยบายที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของชาติ ระยะที่ 8 (พ.ศ.2540-2544) มีนโยบายดังนี้ คือ

1. ส่งเสริมและสนับสนุนให้นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ในเขตภาคเหนือตอนบน ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปีเพิ่มมากขึ้น รวมทั้งปรับปรุงและพัฒนามาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนให้ใกล้เคียงกับนักเรียนปกติ ตลอดจนขอความร่วมมือจากชุมชน มูลนิธิ หน่วยงานต่าง ๆ ให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากขึ้น
2. ส่งเสริมและสนับสนุนให้นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินได้เรียนรู้ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยรู้จักการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยี และนวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้ในชีวิตประจำวันให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก ตลอดจนตระหนักถึงผลกระทบจากการใช้ทรัพยากร เทคโนโลยีและวิทยาการทันสมัยต่าง ๆ
3. เร่งพัฒนากระบวนการเรียนการสอน การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ด้วยรูปแบบวิธีการที่หลากหลายทันสมัย ให้เหมาะสมกับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน โดยนำเทคโนโลยี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและนวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้สนับสนุนกิจกรรมการเรียนการสอน
4. เร่งพัฒนาการศึกษาด้านอาชีพ ตามความถนัด ความสนใจ ความต้องการของชุมชน ให้เหมาะสมสอดคล้องกับศักยภาพของผู้เรียน โดยเน้นการฝึกอาชีพเพื่อหารายได้ระหว่างเรียน และสามารถนำความรู้ไปประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้
5. ส่งเสริมและพัฒนา บุคลิกภาพ ลักษณะนิสัย ตลอดจนสุขภาพอนามัยของนักเรียน และรู้จักใช้ทักษะในการดำรงชีวิตให้สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข

6. รณรงค์ให้นักเรียนใส่เครื่องช่วยฟัง รวมทั้งรู้จักวิธีการใช้และบำรุงรักษาที่ถูกต้อง และพัฒนาการใช้ภาษามือและการเขียนในการติดต่อสื่อสารกับคนปกติได้ดียิ่งขึ้น

7. ส่งเสริมให้บุคลากรในโรงเรียนได้อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทยและเอกลักษณ์ไทย ในด้านการใช้ภาษาไทย การแสดงออก การแต่งกาย การรับประทานอาหารฯ และปลูกจิตสำนึก ในการอนุรักษ์ฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมไทยให้คงอยู่คู่ลูกหลานไทยตลอดไป

8. ปรับปรุงพัฒนาอาคารสถานที่ และจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เพื่อให้นักเรียนมีคุณลักษณะ นิสัยที่พึงประสงค์และพฤติกรรมเป็นประชาธิปไตย

9. สร้างเครือข่ายการเรียนรู้ โดยขอความร่วมมือช่วยเหลือจากหน่วยงาน องค์กร ต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียน

10. เร่งพัฒนาความรู้ความสามารถของครู ให้เหมาะสมกับการปฏิบัติงานในหน้าที่ ด้วยรูปแบบ เนื้อหา วิธีการ เทคโนโลยีที่ทันสมัย สร้างขวัญและกำลังใจให้ครูได้พัฒนางานวิชาการ ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

การบริหารงาน

การบริหารงานของโรงเรียนโสตศึกษาอนุสารสุนทร แบ่งออกเป็น 4 ฝ่าย คือ

1. ฝ่ายธุรการ รับผิดชอบ งานสารบรรณ งานบุคลากร งานบัญชีและการเงิน งานพัสดุ งานประชาสัมพันธ์ และงานเอกสาร

2. ฝ่ายวิชาการ รับผิดชอบ งานหมวดวิชา งานทะเบียนวัดผลและประเมินผล งานตารางสอน งานห้องสมุด งานฟื้นฟูสมรรถภาพทางการได้ยิน งานส่งเสริมอาชีพอิสระ (สอว) และงานศูนย์วิชาการ

3. ฝ่ายปกครอง รับผิดชอบ งานระเบียบวินัยนักเรียน งานส่งเสริมคุณธรรม-จริยธรรม งานกิจการนักเรียน งานสัมพันธ์ชุมชน งานเวรประจำวันและรักษาการณ์ งานเรือนนอน

4. ฝ่ายบริการ รับผิดชอบ งานอาคารสถานที่ งานอนามัยโรงเรียน งานแนะแนว งานโสตทัศนูปกรณ์ งานโภชนาการ งานสหกรณ์โรงเรียน งานยานพาหนะ

งานของฝ่ายต่าง ๆ จะระบุหัวหน้างานและคณะกรรมการสนับสนุน ครูทุกคนจะได้รับ มอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่พิเศษนอกเหนือจากงานสอนอย่างน้อย 1 อย่าง ก่อนเปิดภาคเรียนที่ 1 ในปีการศึกษาต่อไปทุกปี ครูผู้รับผิดชอบงานในฝ่ายต่าง ๆ จะเป็นผู้เสนอขออนุมัติโครงการและ งบประมาณสนับสนุน ซึ่งโรงเรียนจะนำไปทำเป็นแผนปฏิบัติการประจำปี เมื่อถึงระยะเวลา

ดำเนินงาน ครูที่เป็นเจ้าของโครงการจะเป็นผู้ร่างคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการ พร้อมทั้งระบุหน้าที่ความรับผิดชอบกำกับไว้ คณะกรรมการแต่ละคนจะได้รับมอบหมายงานที่สัมพันธ์กับหน้าที่พิเศษของตน คณะกรรมการที่รับผิดชอบงานร่วมกันส่วนใหญ่เป็นครูที่อยู่ในฝ่ายเดียวกัน และมีความสนิทสนมกัน เช่น ครูที่อยู่ในฝ่ายธุรการมักจะได้รับแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการฝ่ายเอกสาร มีหน้าที่จัดทำเอกสารเกี่ยวกับกิจกรรม ครูที่ทำหน้าที่พิเศษงานโสตทัศนูปกรณ์จะได้รับแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการฝ่ายโสตทัศนูปกรณ์ มีหน้าที่จัดเตรียมเครื่องเสียงและบันทึกภาพการจัดกิจกรรม ครูที่รับผิดชอบหน้าที่พิเศษงานโภชนาการจะได้รับแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการจัดเตรียมอาหารและเครื่องดื่มระหว่างดำเนินกิจกรรม ครูประจำชั้นจะได้รับแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการดูแลนักเรียนมีหน้าที่ดูแลให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรม ครูฝ่ายแผนงานจะได้รับแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการฝ่ายประเมินผล ส่วนครูผู้ช่วยมักจะได้รับแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการจัดเตรียมสถานที่ เป็นต้น เมื่อสิ้นสุดการดำเนินงานแต่ละครั้งจะได้รับการนิเทศ ติดตามเพื่อประเมินผลจากงานแผนงานและงานสารสนเทศ และรายงานผลการดำเนินงานต่อไป ที่ผ่านมามีครูส่วนใหญ่จะได้รับแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการอย่างทั่วถึง ต่อมาจะมีการปรับเปลี่ยนวิธีการออกหนังสือคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการฉบับสมบูรณ์ จากก่อนการดำเนินงานมาเป็นภายหลังสิ้นสุดการดำเนินงาน เพื่อให้ประธานกรรมการแต่ละฝ่ายติดตามการทำงานของคณะกรรมการ และระบุรายชื่อในหนังสือคำสั่งเฉพาะผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่เท่านั้น สำหรับกิจกรรมจากองค์กรภายนอกที่ประสานระหว่างปีการศึกษา และไม่อยู่ในแผนปฏิบัติการประจำปี จะได้รับการพิจารณาขอข่ายของกิจกรรม และส่งมอบให้กับฝ่ายที่เกี่ยวข้องเป็นผู้ดำเนินการ ในกรณีที่ไม่มีเสนอขึ้นเป็นโครงการ ครูที่ได้รับมอบหมายจะประสานงานเพื่อขอความร่วมมืออย่างไม่เป็นทางการ หรือดำเนินงานเองทั้งหมด

บุคลากรในโรงเรียน

ครูข้าราชการ 46 คน ครูอัตราจ้าง 10 คน ลูกจ้างประจำ 7 คน ลูกจ้างมูลนิธิ 11 คน ลูกจ้างชั่วคราว 6 คน รวมทั้งสิ้น 80 คน

นักเรียนผู้บกพร่องทางการได้ยิน 406 คน นักเรียนชาย 216 คน นักเรียนหญิง 190 คน เป็นนักเรียนประจำ 301 คน นักเรียนไป-กลับ 105 คน

กิจกรรมการเรียนการสอน

โรงเรียนโสตศึกษาอนุสารสุนทร จังหวัดเชียงใหม่ เปิดสอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ทั้งหูหนวกและหูตึง รับเข้าเรียนตั้งแต่อายุ 5 ปี จัดการเรียนการสอนแบบสหศึกษา ประเภทประจำ และไป-กลับ ตั้งแต่ระดับอนุบาลถึงชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ใช้หลักสูตร ประถม-มัธยมศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการ พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533) นำมา ปรับปรุงวัตถุประสงค์และเนื้อหาให้เหมาะกับสภาพของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ใช้วิธีการสอนแบบรวม (Total Communication) ได้แก่ การฝึกฟัง การฝึกพูด การอ่านริมฝีปาก การสะกดนิ้วมือและการใช้ภาษามือ การแบ่งห้องเรียนในระดับชั้นอนุบาล-ประถมศึกษาใช้ระดับ ของการได้ยินเป็นเกณฑ์ นักเรียนที่ยังคงหลงเหลือระดับของการได้ยินอยู่มาก หรือนักเรียนหูตึง จะอยู่ห้อง 1 ใช้เครื่องช่วยฟังขณะเรียน ส่วนนักเรียนที่หลงเหลือระดับการได้ยินน้อยถึงสูญเสีย ระดับการได้ยิน จะไล่ลำดับห้องเรียนลงไป ส่วนใหญ่นักเรียนในห้อง 3 และ 4 จะเป็นนักเรียน หูหนวกสนิท บางคนจะเป็นเด็กนักเรียนที่มีอาการเข้าข่ายทางสติปัญญา การเรียนการสอนในห้อง 1 และห้อง 2 จะดำเนินไปอย่างรวดเร็วกว่าการเรียนการสอนในห้อง 3 และ 4 แต่ในระดับ มัธยมศึกษา นักเรียนจะเรียนคละกัน ครูจะประสบปัญหาในการใช้ภาษามือสอนเนื้อหาวิชาที่มี รายละเอียดลึกซึ้งมากขึ้น เนื่องจากคำบางคำไม่มีภาษามือใช้ บางครั้งครูกับนักเรียนต้องหา ข้อตกลงร่วมกันในการใช้ภาษามืออธิบายความหมาย นักเรียนที่มีสติปัญญาค่อนข้างดีจะ สามารถสรุปสาระได้บ้าง แต่นักเรียนที่มีสติปัญญ่าปานกลางถึงไม่ดีจะไม่เข้าใจ ต้องอธิบายซ้ำ หลายครั้ง และให้นักเรียนที่มีสติปัญญาค่อนข้างดีช่วยอธิบาย ทำให้ใช้เวลาในการสอนนาน ต้องเลือกสาระสำคัญมาสอน นอกจากนี้ภาษามือที่ใช้ในปัจจุบันมีความหลากหลาย ขาดความ เป็นเอกภาพ ทำให้เกิดความสับสนในการสื่อสาร เป็นอุปสรรคสำคัญอย่างยิ่งในการจัด กิจกรรมการเรียนการสอนและการวัดผลประเมินผลภาคทฤษฎี มีความพยายามหาข้อตกลงในการ ใช้ภาษามือในการเรียนการสอนที่เป็นกลาง และสัมมนาฝึกอบรมอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ครูทุกคน รู้ภาษามือพื้นฐาน ปัญหาการเรียนการสอนที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ นักเรียนมีข้อจำกัดในการ ใช้ภาษาไทย ใช้ภาษาเขียนไม่ถูกหลักไวยากรณ์ ขาดทักษะในการอ่านตีความให้เข้าใจลึกซึ้ง เหมือนคนปกติ แต่จากการวัดผลประเมินผลภาคปฏิบัติและพฤติกรรมพบว่าไม่มีปัญหา นักเรียน มีความสามารถทัดเทียมกับคนปกติ กิจกรรมเสริมหลักสูตรในโรงเรียน มีดังนี้

1. กิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี
2. กิจกรรมส่งเสริมงานอาชีพ ประกอบด้วย

- 2.1 งานผลิตและจำหน่ายอาหารและขนม
- 2.2 การเพาะเห็ดเพื่ออาชีพ
- 2.3 งานบริการล้างรถ
- 2.4 งานเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน
- 2.5 งานตัดศึกษาเทียนแพนซี กระดาษสา และของที่ระลึก
- 2.6 งานตัดเย็บเสื้อผ้า
- 2.7 งานช่างบูรณาการ
- 2.8 งานบาติก พันท์แก้ว และแกะสลักลายลงบนกระจก
- 2.9 งานเซรามิค
- 2.10 งานศิลปะและซิลค์สกรีน
- 2.11 การเลี้ยงปลาน้ำจืด
- 2.12 งานไม้ดอกไม้ประดับ
- 2.13 งานสหกรณ์ร้านค้า
- 2.14 งานตัดผมและเสริมสวย
- 2.15 งานประดิษฐ์จากเศษวัสดุ
- 2.16 งานผลิตและจำหน่ายพวงหรีด
- 2.17 งานผลิตและจำหน่ายแชมพูสระผม

3. กิจกรรมกีฬา ได้แก่ กีฬาภายในโรงเรียน กีฬาจังหวัด กีฬาคนพิการ เป็นต้น

4. กิจกรรมอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ได้แก่ การนำนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา และประเพณีสำคัญต่าง ๆ เช่น ประเพณีลอยกระทง การเวียนเทียนในวันสำคัญ การแห่เทียนพรรษา กิจกรรมวันไหว้ครู กิจกรรมสืบค้นมรดกภูมิปัญญาไทย เป็นต้น

5. กิจกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ได้แก่ นำนักเรียนพัฒนาวัดสันติธรรมและวัดกุเต้า อนุรักษ์การแยกขยะ กิจกรรมพัฒนาหอพักและบริเวณโรงเรียน เป็นต้น

6. กิจกรรมชุมนุมทางวิชาการ ได้แก่ ให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมของหมวดวิชาต่าง ๆ ตามความสนใจ พานักเรียนไปทัศนศึกษา ฝึกทำวารสาร ส่งฝึกงานในสถานประกอบการ

กิจวัตรประจำวันของนักเรียน

นักเรียนประจำจะปฏิบัติเวรดูแลความสะอาด ก่อนเข้าแถวเคารพธงชาติ หลังจากรับประทานอาหารกลางวันและเย็น เปลี่ยนพื้นที่รับผิดชอบทุกวัน ส่วนนักเรียนไป – กลับจะดูแลความสะอาดบริเวณโรงอาหารหลังจากรับประทานอาหารกลางวัน รับผิดชอบพื้นที่ของกลุ่มสีตนเอง นักเรียนหญิงจะทำความสะอาดหอพักหญิง อาคารเรียนพิเศษ 5 ชั้นและด้านหน้าอาคาร ส่วนนักเรียนชายจะรับผิดชอบความสะอาดของหอพักตนเอง สนาม ถนน และบริเวณสวนหย่อมหน้าโรงเรียน เปลี่ยนกลุ่มสีที่เป็นหัวหน้าเวรประจำวันของโรงเรียนทุกวัน สังเกตได้จากสีปลอกแขนที่เวรประจำวันใส่และสิ่งของที่ระเบียงชั้น 2 ของอาคารเรียน 3 ชั้น และธงด้านข้างของธงชาติ เวกกลุ่มสีประจำวันจะส่งตัวแทน 2 คนปฏิบัติหน้าที่ร่วมกับครูเวรประจำวัน ช่วยดูแลความปลอดภัยของนักเรียนบริเวณประตูหน้าโรงเรียนเวลาประมาณ 07.00-08.00 น. ส่วนนักเรียนคนอื่นอยู่กระจายทั่ว ๆ ไปบริเวณโรงเรียน เนื่องจากหอพักหญิงจะปิดหลังจากที่นักเรียนลงไปรับประทานอาหาร และจะเปิดอีกครั้งหลังจากเลิกเรียน (ยกเว้นมีเหตุจำเป็น) ส่วนใหญ่ นักเรียนชายจะใช้สนามเล่นฟุตบอล นักเรียนหญิงจะจับกลุ่มคุยกันที่โต๊ะม้าหินอ่อนรอบ ๆ สนาม บนโต๊ะมีตะกร้าหนังสือการ์ตูนวางไว้บริการนักเรียน นักเรียนเด็กเล็กจะวิ่งเล่นที่ถนนและสนามเด็กเล่น มักพบนักเรียนเด็กเล็กผู้หญิงฝึกซ้อมเต้นรำท่าใหม่ ๆ ที่ทางเดินของอาคารเรียน 5 ชั้น บ่อย ๆ ส่วนนักเรียนที่ไม่สบายจะก็นั่งรอที่หน้าห้องพยาบาล เมื่อเจ้าหน้าที่ทำความสะอาดเปิดห้องพยาบาล นักเรียนจะเข้าไปนอนพักรอครูพยาบาล เวลา 08.00 น. ครูเวรประจำวันจะให้สัญญาณนักเรียนเปิดไฟกระพริบสีแดงหน้าเสาธงและบริเวณสนามเด็กเล่น เพื่อบอกให้นักเรียนทุกคนรับรู้และเข้าแถว เวกกลุ่มสีประจำวันจะช่วยทำภาษามือนำร้องเพลงชาติและดูแลระเบียบแถวขณะเคารพธงชาติ หลังจากนั้นครูจะแจ้งข่าวสารหรือกิจกรรมพิเศษประจำวัน ให้หัวหน้าเวrkกลุ่มสีประจำวันช่วยขยายความเพิ่มเติมด้วยภาษามือ จากนั้นประธานนักเรียนหรือรองประธานฯ จะสรุปความเข้าใจอีกครั้งก่อนเข้าเรียนภาคเช้า เวลา 12.00 น. นักเรียนจะเข้าแถวเพื่อรับประทานอาหารกลางวัน เวกกลุ่มสีประจำวันจะช่วยดูแลความเรียบร้อยและช่วยตักอาหาร หลังจากนั้นนักเรียนจะปฏิบัติหน้าที่เวรดูแลความสะอาด และนันทนาการตามความสนใจ เวลา 13.00 น. ครูเวรประจำวันจะให้สัญญาณนักเรียนเปิดไฟกระพริบอีกครั้ง เพื่อบอกให้นักเรียนทุกคนรับรู้และเข้าแถวเตรียมเข้าเรียนภาคบ่าย เมื่อสิ้นสุดการเรียนและกิจกรรมประจำวัน นักเรียนจะกลับหอพัก ซักผ้า ดูโทรทัศน์ วิ่งเล่น เล่นกีฬา นั่งคุยกัน หรือทำกิจกรรมที่ตนสนใจ นักเรียนเด็กเล็กจะอาบน้ำเวลา 16.00 น. แล้วกลับมาเล่นต่อได้ นักเรียน ม.6 จะขยาลูกขึ้นทอดเหมือนกับบุนนึ่งที่เรียนจบไป ปีนี้ นักเรียนชายหมู่บึงอีก 1 รายการ โดยช่วยกันเตรียมหมักหมูไว้บึงขายตอนเช้า และสามารถขาย

หมดอย่างรวดเร็ว ส่วนลูกขึ้นทอดขายตอนเย็นหลังเลิกเรียน ถ้าขายไม่หมดนักเรียนหญิงจะนำขึ้นไปขายบนหอพัก รายได้ส่วนนี้เพื่อนำไปเที่ยวและเลี้ยงฉลองหลังจากเรียนจบ เงินที่เหลือแบ่งให้ทุกคนเท่า ๆ กัน มีนักเรียนบางคนบอกว่าจะเก็บไว้เป็นทุนเรียนต่อ เวลา 17.00 น. นักเรียนเข้าแถวรับประทานอาหารเช้า หลังจากนั้นนักเรียนชายเริ่มทำความสะอาดบริเวณโรงเรียน นักเรียนหญิงจะเริ่มทำความสะอาดเวลา 18.00 น. เมื่อทำความสะอาดแล้วนักเรียนหญิงต้องขึ้นหอพัก กิจกรรมประจำวันของนักเรียนหอพักมีดังนี้

วันจันทร์-วันศุกร์

05.30 น.	ตื่นนอน ทำกิจธุระส่วนตัว
06.00 น.	ปฏิบัติวัตรประจำวัน
07.00 น.	เข้าแถวรับประทานอาหารเช้า
08.00 น.	เข้าแถวเคารพธงชาติ
08.30-15.30 น.	เข้าเรียน และร่วมกิจกรรมของโรงเรียน
16.00 น.	นักเรียนเด็กเล็กทำความสะอาดร่างกาย
17.00 น.	เข้าแถวรับประทานอาหารเช้า นักเรียนชายทำความสะอาดหอพักชายและบริเวณโรงเรียน เล่นออกกำลังกาย
18.00 น.	นักเรียนหญิงขึ้นหอพัก ทำความสะอาดบริเวณหอพักหญิง และทำกิจวัตรส่วนตัว
19.00 น.	ทำการบ้าน
20.00 น.	ประชุมอบรมประจำวัน สวดมนต์ไหว้พระ
21.00 น.	เข้านอน

วันเสาร์-อาทิตย์

06.00 น.	ตื่นนอน ทำกิจธุระส่วนตัว
07.00 น.	เข้าแถวรับประทานอาหารเช้า
08.00 น.	ปฏิบัติวัตรประจำวัน และพัฒนาหอพัก
12.00 น.	เข้าแถวรับประทานอาหารกลางวัน
16.00 น.	นักเรียนเด็กเล็กทำความสะอาดร่างกาย
17.00 น.	เข้าแถวรับประทานอาหารเช้า นักเรียนชาย ทำความสะอาดหอพักและบริเวณโรงเรียน

18.00 น.	นักเรียนหญิงขึ้นหอพัก ทำความสะอาดบริเวณหอพักหญิงและทำกิจวัตรส่วนตัว
20.00 น.	ประชุมอบรมประจำวัน สวดมนต์ไหว้พระ
21.00 น.	เข้านอน

บทบาทหน้าที่ของครูหอพัก

ครูหอพักมีภาระงานที่ค่อนข้างหนัก นอกจากงานสอนและงานพิเศษแล้ว ครูหอพักจะเป็นผู้นำนโยบายของโรงเรียนไปสู่การปฏิบัติร่วมกับนักเรียนและผู้ปกครองอย่างใกล้ชิด ปฏิบัติหน้าที่ต่อจากเวลาทำการ อบรมความประพฤติของนักเรียนประจำ ดูแลนักเรียนเจ็บป่วยในหอพัก และนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมในโอกาสพิเศษต่าง ๆ นอกเวลาราชการ ดูแลความปลอดภัยและความเรียบร้อยภายในหอพัก ประสานงานกับผู้ปกครอง รับผิดชอบเงินค่าใช้จ่ายประจำวันกับผู้ปกครองฝากไว้ให้นักเรียน ต้องใช้จิตวิทยาสูงมาก เพื่อให้นักเรียนเกิดการยอมรับและให้ความร่วมมือ ต้องพร้อมที่จะจัดการกับปัญหาที่อาจเกิดขึ้นได้ตลอดเวลาจากการเปลี่ยนแปลงทางพัฒนาการของนักเรียนในวัยต่าง ๆ มีนักเรียนในความรับผิดชอบตั้งแต่เด็กเล็กระดับอนุบาลถึงวัยรุ่นในระดับมัธยมศึกษา ต้องเสียสละเวลาส่วนตัวมาก มีนักเรียนเข้ามาขอความช่วยเหลือสม่ำเสมอ

โอกาสทางการศึกษาและการประกอบอาชีพ

โรงเรียนเริ่มเปิดสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ.2536 แต่ที่ผ่านมาเมื่อนักเรียนจบการศึกษาแล้วไม่สามารถหาสถานที่ศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาได้ บางครั้งนักเรียนที่จบ ม.3 จึงไม่เรียนต่อ และกลับไปทำงานกับครอบครัว คำที่ผู้วิจัยได้ยินบ่อย ๆ ในช่วงแรกของการเก็บข้อมูลภาคสนามคือคำว่า “เลี้ยงให้โต” ต่อมา ในปีการศึกษา 2542 ซึ่งตรงกับปีคนพิการสากล มีการขยายโอกาสทางการศึกษาเพื่อคนพิการมากขึ้น ตามนโยบายกระทรวงศึกษาธิการว่า “คนพิการที่อยากเรียนต้องได้เรียน” และในปีการศึกษา 2543 ได้เปลี่ยนแปลงข้อความใหม่เป็น “คนพิการทุกคนต้องได้เรียน โดยได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิต เพื่อพัฒนาตนเองและสังคม” ปัจจุบันมีนักเรียนศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาในสถานศึกษาดังต่อไปนี้

1. วิทยาลัยราชสุดา มหาวิทยาลัยมหิดล
2. สถาบันราชภัฏเชียงใหม่

การศึกษาต่อทั้งสองแห่งนี้ต้องใช้การสอบคัดเลือก การสอบเข้าวิทยาลัยราชสุดา จะพิจารณาทักษะการใช้ภาษามือด้วย ส่วนการศึกษาต่อสถาบันราชภัฏเชียงใหม่ ในภาควิชา การศึกษาพิเศษจะมีโควต้าให้สำหรับนักเรียนที่มีผลการเรียนดีในระดับมัธยมศึกษา จากการ ติดตามการศึกษาต่อของนักเรียนพบว่า นักเรียนที่ศึกษาต่อที่วิทยาลัยราชสุดาเมื่อกลับมาที่ โรงเรียนจะมีความมั่นใจในตนเอง และแสดงออกถึงความภาคภูมิใจในภาษามือ บอกว่าภาษามือ เป็นภาษาธรรมชาติและเป็นวัฒนธรรมของคนหูหนวก บางคนที่เคยพูดขณะใช้ภาษามือจะ หยุดพูด มีการถ่ายทอดภาษามือใหม่ ๆ ให้กับรุ่นน้อง และส่งอินเทอร์เน็ตมากระตุ้นรุ่นน้องที่ โรงเรียนเป็นระยะ ๆ ภาษามือในโรงเรียนจึงมีความหลากหลายยิ่งขึ้น ขึ้นอยู่กับนักเรียนจะเลือกใช้อย่างไร จากการสอบถามพบว่า การเรียนการสอนที่วิทยาลัยราชสุดามีลักษณะที่เอื้อต่อนักศึกษา หลายอย่าง ได้แก่ มีล่ามภาษามือ มีผู้รับผิดชอบบันทึกวิดีโอและจดบันทึก เพื่อให้นักศึกษาตั้งใจดู ภาษามือ นอกจากนี้ยังมีผู้รับผิดชอบอธิบายเพิ่มเติมเมื่อหมดชั่วโมงเรียน และผลักดันให้นักศึกษา เรียนเสริมความรู้พื้นฐานจากการศึกษานอกโรงเรียน(กศน.) อีกด้วย ส่วนการศึกษาต่อที่สถาบัน ราชภัฏนั้นพบว่านักศึกษาประสบปัญหาในการเรียนที่ต้องฟังบรรยาย การอ่านสรุปใจความสำคัญ และการเขียน ส่วนนักศึกษาที่เรียนสาขาวิชาเกี่ยวกับทักษะการปฏิบัติไม่มีปัญหา นักศึกษาบางคน เริ่มมีความท้อแท้ และกลับมาปรับทุกข์ให้รุ่นน้องฟัง ซึ่งมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อของ รุ่นน้องมาก นักเรียนหลายคนตัดสินใจหาทำงานทำ บางคนเลือกที่จะศึกษาต่อสายอาชีพและใน สาขาที่เน้นการปฏิบัติมากกว่าบรรยาย เช่น พลศึกษา นาฏศิลป์ และศิลปกรรม นอกจากนี้ยังมี นักเรียนส่วนหนึ่งตัดสินใจเรียนต่อสายอาชีพตั้งแต่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่วิทยาลัยเทคนิคเชียงใหม่ และวิทยาลัยอาชีวศึกษา จังหวัดเชียงใหม่

ในปัจจุบันนี้คนพิการมีโอกาสประกอบอาชีพมากขึ้น เนื่องจากได้รับความคุ้มครองจาก กฎหมายกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม (พ.ศ.2537) ออกตามพระราชบัญญัติการฟื้นฟู สมรรถภาพคนพิการ พ.ศ.2534 ให้สถานประกอบการเอกชนที่มีลูกจ้างตั้งแต่สองร้อยคนขึ้นไป ต้องรับคนพิการที่สามารถทำงานได้เข้าทำงาน ถ้านายจ้างประสงค์จะไม่รับคนพิการ จะต้องส่งเงิน เข้ากองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการเป็นรายปี ปีละครึ่งหนึ่งของอัตราค่าจ้างขั้นต่ำที่ใช้บังคับใน ท้องที่ที่สถานประกอบการตั้งอยู่คูณด้วยสามร้อยหกสิบห้า และคูณด้วยจำนวนคนพิการ ซึ่งประสงค์จะไม่รับเข้าทำงาน จากกฎหมายดังกล่าวทำให้ผู้บกพร่องทางการได้ยินมีโอกาส ประกอบอาชีพเพิ่มขึ้น หลายคนพึงพอใจในอาชีพและรายได้ แต่อุปสรรคสำคัญที่ทำให้ไม่ผ่าน การพิจารณาคือนายจ้างมีความวิตกเกี่ยวกับการสื่อสารระหว่างการทำงาน กลัวจะพูดกันไม่รู้เรื่อง อาชีพของผู้บกพร่องทางการได้ยินที่ไม่ได้ศึกษาต่อ ได้แก่ การทำงานในโรงพิมพ์ พนักงานทำความสะอาด

สะอาด รับจ้างทำงานศิลปหัตถกรรม ค้าขาย เพาะเห็ดจำหน่าย บางคนทำงานกับครอบครัว เป็นต้น

งานอนามัยโรงเรียน

โรงเรียนมีห้องพยาบาลอยู่ที่ชั้น 2 ของอาคารเรียนพิเศษ 5 ชั้น มีครูอนามัยโรงเรียน วุฒิปริญญาตรีและศึกษาต่อเอกสุขภาพ 1 คน มีครูมูลนิธิฯ เป็นผู้ช่วยพยาบาล 1 คน สภาพทั่วไปของห้องพยาบาลสะอาด อากาศถ่ายเทดี มีแสงสว่างเพียงพอ ประกอบด้วย เตียงผู้ป่วย 4 เตียง สมุดทะเบียนผู้ใช้บริการสุขภาพ ตู้ยาและเวชภัณฑ์ ยาส่วนหนึ่งได้รับการจัดซื้อด้วยเงินงบประมาณ อีกส่วนหนึ่งงานอนามัยโรงเรียนได้รับบริจาคจากร้านสยามชัยเภสัชทุกปี ตู้ใส่เอกสาร งานธุรการของห้องพยาบาล สมุดบันทึกสุขภาพและประวัติการเจ็บป่วยของนักเรียน เครื่องคอมพิวเตอร์ เครื่องพิมพ์ดีด กระดานไวท์บอร์ดขนาดใหญ่ โทรทัศน์ วิดีโอ และสื่อวีดิทัศน์ ให้ความรู้ ชั้นเก็บสื่อโปสเตอร์จัดเรียงตามหมวดหมู่ มีมุมเอกสารความรู้และหนังสืออ่านเล่น มีบอร์ดให้ความรู้ 3 แห่ง ที่ประตูห้องมีแผ่นตรวจวัดสายตา และภาพวาดระเบียบวิธีการใช้ห้องพยาบาลแสดงพฤติกรรมที่ถูกและพฤติกรรมที่ผิดไว้คู่กัน มีเครื่องหมายถูกและผิดกำกับไว้ที่มุมภาพ นอกจากนี้ใช้ห้องนี้ให้การรักษายาบาลแล้ว ยังใช้เป็นห้องเรียนอีกด้วย

ในอดีตบุคลากรครูไม่เพียงพอ ครูอนามัยต้องรับผิดชอบปริมาณงานค่อนข้างมาก ได้แก่ ให้บริการรักษายาบาลและให้ภูมิคุ้มกันโรคต่าง ๆ แก่นักเรียนทั้งหมด ตลอดจนตรวจรักษา บุคลากรภายในโรงเรียน รับผิดชอบสอนวิชาสุขภาพศึกษาและวิชาอื่นที่ได้รับมอบหมาย เป็นผู้จัดกิจกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับสุขภาพ ทั้งกิจกรรมจากองค์กรภายนอก และกิจกรรมตามนโยบาย รับผิดชอบงานธุรการของห้องพยาบาลทั้งหมด นอกจากนี้ยังเคยได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ครูหอพักพร้อมกันอีกด้วย ปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นประจำคือ ครูอนามัยต้องผละจากงานสอนเพื่อให้การรักษายาบาลนักเรียนเจ็บป่วย ในกรณีที่นักเรียนเจ็บป่วยรุนแรงต้องส่งต่อสถานพยาบาล จะต้องดสอน เพื่อค้นหะเบียนประวัติ พิมพ์หนังสือส่งตัว เติหนังสือ ติดต่อรถส่งต่อสถานพยาบาล และพานักเรียนเข้ารับการตรวจรักษา ใช้วิธีการเดินเข้าไปประสานกับหน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้องด้วยตนเอง เนื่องจากห้องพยาบาลไม่มีโทรศัพท์ภายใน บางครั้งรถโรงเรียนไม่ว่าง ต้องใช้รถส่วนตัวและเงินส่วนตัวจ่ายค่าโดยสารรถประจำทางเอง เคยประสบปัญหาในการเบิกจ่ายเงินคืนเนื่องจากค่าใช้จ่ายรถประจำทางแต่ละครั้งเป็นจำนวนเงินไม่มาก แต่มีนักเรียนหมื่นเวียนเข้ารับการรักษที่โรงพยาบาลหลายราย และไม่มีใบสำคัญรับเงินยืนยันการสำรองจ่าย นักเรียนบางคนต้องส่งตรวจทางห้องปฏิบัติการหลายแผนก ทำให้ใช้เวลาอยู่ที่โรงพยาบาลนาน

นักเรียนบางคนต้องติดตามตรวจรักษาที่โรงพยาบาลอย่างต่อเนื่อง และในกรณีที่นักเรียนนอนพัก รักษาตัวที่โรงพยาบาลจะต้องดูแลจนกว่าผู้ปกครองจะมา ซึ่งมีนักเรียนประจำอยู่ในความดูแลหลายคน สภาพความเป็นอยู่ของนักเรียนหอพักแออัด ไม่มีห้องแยกนักเรียนเจ็บป่วย เนื่องจากความจำกัดของอาคารสถานที่ เมื่อมีนักเรียนเป็นโรคติดเชื้อจึงแพร่ระบาดไปยังนักเรียนคนอื่นและครูหอพักอย่างรวดเร็ว สภาพการณ์ดังกล่าวส่งผลกระทบต่องานสอนและการบริการสุขภาพด้านอื่น ๆ ของครูอนามัย ทั้งนี้ได้รายงานสภาพปัญหาเพื่อพิจารณาดำเนินการแก้ไขมาโดยตลอด แต่เนื่องจากเป็นงานค่อนข้างหนักและใช้ความรู้เฉพาะทาง ทำให้ครูหลายคนถอนตัว ครูท่านหนึ่งที่เคยทำงานนี้บอกกับผู้วิจัยว่า “ไม่มั่นใจที่จะจัดยาให้แก่ นักเรียน กลัวให้ยาผิด” ปัจจุบันมีการแก้ไขดำเนินการปัญหาดังกล่าวโดยการต่อเติมอาคารหอพักนักเรียนชาย ซึ่งโรงเรียนเพิ่มขึ้นอีก 1 คัน ให้ครูอนามัยยุติหน้าที่ครูหอพัก ฝ่ายวิชาการลดคาบสอนลง ฝ่ายธุรการช่วยทำหนังสือส่งตัวและขอความร่วมมือจากองค์กรภายนอก และจัดสรรอัตรากำลังครูมูลนิธิฯ ให้เป็นผู้ช่วยงาน 1 คน ซึ่งครูมูลนิธิฯ คนนี้เคยเป็นผู้ช่วยพยาบาล สามารถแบ่งเบาภาระงานด้านการรักษาพยาบาลและการส่งต่อนักเรียนที่เจ็บป่วยตรวจรักษาในสถานพยาบาลต่าง ๆ ได้มาก ทำให้ครูอนามัยปรับบทบาทมาทำงานเชิงป้องกันและรับผิดชอบงานสอนได้มากขึ้น

หน่วยงานภายนอกที่ให้ความช่วยเหลืองานอนามัยโรงเรียนมาโดยตลอด ได้แก่

1. ภาควิชาเวชศาสตร์ชุมชน คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ช่วยตรวจรักษา และฉีดวัคซีนให้ภูมิคุ้มโรคต่าง ๆ ที่โรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ
2. ภาควิชาทันตกรรมชุมชน คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ นำคณะทันตกรรมพระราชทานมาให้การรักษานักเรียนในโรงเรียน และจัดกิจกรรมส่งเสริมการดูแลสุขภาพปากและฟันอย่างต่อเนื่องทุกปี
3. โรงพยาบาลมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ช่วยตรวจรักษาโรคทั่วไป ตรวจวัดการได้ยิน และพิจารณาให้เครื่องช่วยฟังตามระดับการได้ยินของนักเรียน
4. โรงพยาบาลแม่และเด็ก ช่วยตรวจรักษาโรคปากและฟัน
5. โรงพยาบาลนครพิงค์ ช่วยตรวจรักษาโรคทั่วไป ตรวจวัดการได้ยิน และพิจารณาให้เครื่องช่วยฟังตามระดับการได้ยินของนักเรียน
6. ศูนย์บริการสุขภาพถ้วนหน้า แขวงศรีวิชัย ช่วยตรวจรักษาโรคทั่วไป
7. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่ สนับสนุนสื่อให้ความรู้ และ ยารักษาโรค
8. ร้านสยามชัยเภสัช บริจาคยารักษาโรคให้งานอนามัยโรงเรียนทุกปี

ปัญหาสุขภาพที่รุนแรงในอดีต คือ ปัญหาทางทันตกรรม เคยมีนักเรียนฟันผุนจนกระทั่งการอักเสบลุกลามเป็นโพรงหนองทะลุออกมาที่บริเวณคาง การทำงานในช่วงแรกจึงเน้นการตรวจรักษาฟัน โดยได้รับความอนุเคราะห์จากโรงพยาบาลแม่และเด็ก และภาควิชาทันตกรรมชุมชน คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เข้ามาให้การรักษาในโครงการทันตกรรมพระราชทาน และจัดกิจกรรมต่าง ๆ กระตุ้นให้นักเรียนดูแลสุขภาพปากและฟันเป็นระยะ ๆ จนกระทั่งประสบความสำเร็จ ได้รับรางวัลชนะเลิศโรงเรียนดีเด่นทันตสุขภาพประจำปี 2541 จากกรมอนามัยกระทรวงสาธารณสุข จากการสังเกตพบว่า พฤติกรรมการแปรงฟันของนักเรียนจะมากขึ้นภายหลังการจัดกิจกรรมของคณะทันตแพทย์และการกระตุ้นของครูอนามัย แต่การแสดงพฤติกรรมจะลดลงในเวลาต่อมา ครูอนามัยต้องติดตามกระตุ้นเป็นระยะ ๆ และบอกว่าจะเหนื่อยมากตอนที่ติดตามกระตุ้นนักเรียนนี้แหละ ปัจจุบันนี้พบว่า การแปรงฟันหลังอาหารกลางวันของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาไม่แน่นอน ส่วนนักเรียนเด็กเล็กมีพฤติกรรมแปรงฟันมากขึ้น หลังจากการเข้าแถวก่อนเข้าชั้นเรียนในภาคบ่าย นักเรียนจะวิ่งไปแปรงฟันที่ห้องน้ำ เนื่องจากครูประจำชั้นอนุบาลและประถมศึกษาเข้มงวดต่อการแปรงฟันหลังอาหารกลางวันมากขึ้น ครูอนามัยจะติดตามตรวจสุขภาพปากและฟันทุกภาคเรียน และส่งเข้ารับการรักษาจากสถานพยาบาลอย่างต่อเนื่อง

จากการศึกษาข้อมูลย้อนหลัง 5 ปี ตั้งแต่ พ.ศ.2539 พบว่าโรคที่มีผลต่อนักเรียนเข้ารับบริการห้องพยาบาลมากที่สุด คือ โรคระบบทางเดินหายใจ สาเหตุประการหนึ่งเนื่องจากนักเรียนอยู่หอพักร่วมกันอย่างแออัด ไม่มีห้องแยกนักเรียนที่เจ็บป่วย ในอดีตเมื่อนักเรียนเจ็บป่วยรุนแรงได้รับการรักษาพยาบาลแล้ว จะติดต่อให้ผู้ปกครองรับนักเรียนกลับไปพักที่บ้าน ปีการศึกษา 2544 นี้ โรงเรียนได้รับอนุมัติการสร้างอาคารเรียนแบบพิเศษ 5 ชั้นต่อเติมจากอาคารเดิม ใช้พื้นที่ส่วนหนึ่งเป็นหอพักเพื่อแก้ไขปัญหาคความแออัดและจัดห้องแยกแก่นักเรียนที่เจ็บป่วย อีกประเด็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับการแพร่ระบาดของโรคจากการสอบถามและสังเกตของผู้วิจัยก็คือ พฤติกรรมของนักเรียนพบว่า นักเรียนรับประทานยาไม่ถูกวิธีและไม่ครบขนาดตามแผนการรักษา พฤติกรรมที่พบได้บ่อยได้แก่ นักเรียนแบ่งยากันรับประทาน นักเรียนไม่ได้ทานยามื้อกลางวันโดยให้เหตุผลว่า "ลืมยาไว้ในตู้ที่หอพัก" นักเรียนบางคนหยุดยาเองเมื่ออาการดีขึ้น ถ้าอาการกำเริบจึงมารักษาพยาบาลใหม่ บางคนมีอาการรุนแรงถึงขั้นเป็นหุ้มน้ำหนอง นอกจากนี้ยังพบว่านักเรียนเด็กเล็กชอบเล่นไอจามรดกัน นักเรียนที่มีเวลาพักระหว่างเรียนจะวิ่งมาดื่มน้ำที่ห้องพยาบาล ใช้แก้วน้ำร่วมกับนักเรียนที่เจ็บป่วย เนื่องจากไม่มีเครื่องทำน้ำดื่มบนอาคารเรียน นักเรียนเด็กเล็กมีความสับสนในการรับประทานยาก่อนอาหารและยาหลังอาหาร เมื่ออธิบายวิธีการรับประทานยานักเรียนจะพยักหน้า

แล้วแสดงภาษาเมื่อด้วยการที่นิ้วที่ขมับ บอกว่า “รู้” และเมื่อถามนักเรียนว่า “รู้อะไร” นักเรียนหลายคนจะยิ้มและตอบภาษามือว่า “ลืม” หรือ “ไม่รู้” ทันที ต้องอธิบายซ้ำหลาย ๆ ครั้ง แต่บางคนก็ยังคงไม่ได้ผล การแก้ไขที่ผ่านมาก็คือขอความร่วมมือจากครูหอพัก และมอบหมายให้นักเรียนรุ่นพี่ที่มีความรับผิดชอบช่วยดูแลการรับประทานยาของน้อง นอกจากนี้ยังจัดบอร์ดให้ความรู้เกี่ยวกับเวลารับประทานยาก่อนอาหารและหลังอาหาร

สถิติที่นักเรียนเข้ารับการรักษายาบาลมากเป็นอันดับสองของการเจ็บป่วยทั้งหมด คือ บาดแผล จากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะของบาดแผลพบว่าส่วนใหญ่เป็นแผลถลอก ปวดเมื่อย เคล็ดและบวมซ้ำ พบในนักเรียนชายมากกว่านักเรียนหญิง การบาดเจ็บรุนแรงที่สุด คือ กระดูกหัก ต้องเข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาล การให้บริการสุขภาพ ได้แก่ การทำแผลใส่ยา การให้รับประทานยาแก้ปวด การประคบ การส่งต่อสถานพยาบาล ซึ่งจะกล่าวรายละเอียดในส่วนของการดำเนินงานป้องกันอุบัติเหตุในโรงเรียนต่อไป

นอกจากนี้พบว่า นักเรียนผู้ปกครองทางการได้ยินมีความพิการซ้ำซ้อนทางด้านสายตาหลายคน เช่น ตาเข สายตาสั้น สายตาเอียง บางรายมีความรุนแรงมาก เวลาอ่านหนังสือและข้อความที่ครูสอนบนกระดานดำต้องแนบหน้าใกล้ ๆ และเรียนไม่ทันเพื่อน ต้องสื่อสารด้วยภาษามือซ้ำ ๆ และยืนในตำแหน่งที่นักเรียนมองเห็นชัดเจนที่สุด บางรายเดินชนสิ่งของต่าง ๆ และพลัดตกหกล้มเป็นประจำ ครูอนามัยได้ตรวจวัดสายตาเบื้องต้นให้กับนักเรียนทุกคนแล้ว แต่เนื่องจากการรักษาปัญหาเกี่ยวกับสายตามีค่าใช้จ่ายสูง ทำให้การดำเนินงานขึ้นอยู่กับงบประมาณจากแหล่งต่าง ๆ ด้วย ได้แก่ สถานภาพของผู้ปกครอง งบประมาณสนับสนุนของสถานพยาบาลที่ให้ความช่วยเหลือ โรงเรียน และองค์กรต่าง ๆ ครูผู้สอนบางคนสงสารและช่วยหาเงินบริจาคตัดแว่นให้นักเรียนประจำชั้นของตนเอง ขณะนี้นักเรียนส่วนหนึ่งมีแว่นสายตา และแว่นขยายใช้ นักเรียนบางคนรอเข้ารับการผ่าตัดรักษา แต่มีนักเรียนบางรายไม่สามารถผ่าตัดรักษาได้ ปัญหาอื่น ๆ ที่พบ ได้แก่ นักเรียนบางคนไม่ดูแลรักษาแว่นสายตาที่ได้รับ แว่นตาชำรุดอย่างรวดเร็ว ทั้งจากความสะเพร่าของตนเองและถูกเพื่อนแกล้ง ทำให้กระจกแว่นตาแตก ขาแว่นหัก ไม่สามารถใช้งานได้ นักเรียนบางคนไม่ได้ใช้ประโยชน์จากแว่นตาและแว่นขยายเพราะเพื่อนเอาไปเล่น ลืมไว้ที่บ้าน ลืมใส่ขณะเรียนต้องให้ครูเตือนทั้ง ๆ ที่เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับตนเองโดยตรง

โรคที่งานอนามัยโรงเรียนติดตามแก้ไขอย่างต่อเนื่อง ก็คือ โรคหิด และโรคเหา โรคหิดพบในนักเรียนชายมากกว่านักเรียนหญิง พบในเด็กเล็กมากกว่าเด็กโตและพบตลอดปีการศึกษา มีนักเรียนเข้ารับการรักษาคิดเป็นระยะ ๆ ส่วนโรคเหาพบในนักเรียนเด็กเล็กผู้หญิง และพบมาก

ช่วงเปิดภาคเรียน โดยนักเรียนติดตามจากที่บ้าน ครูอนามัยจะตรวจหาทุกเดือน และให้นักเรียนรุ่นพี่ช่วยตรวจหาไขหูก คัดเลือกนักเรียนหญิงที่เป็นเหาออกมาเข้าแถวหน้าเสาธงหลังจากเคารพธงชาติ บันทึกรายชื่อไว้เพื่อการติดตาม จากนั้นใส่ยา สวมถุงพลาสติกครอบศีรษะไว้รอสระผมในวันรุ่งขึ้น และเก็บไขเหาออกไปเผาทิ้ง นักเรียนที่ใส่ยาแล้วจะรู้สึกแสบร้อน เคืองตามาก เมื่อนักเรียนขี้นตามือจะมีโอกาสสัมผัสกับยาโดยไม่ได้ตั้งใจ ทำให้ยาเข้าตาและระคายเคืองมากขึ้น นักเรียนบางคนจะหนีการใส่ยา ครูอนามัยจึงเลือกทำงานในวันพฤหัสบดี หรือ วันศุกร์ เพื่อดูแลใส่ยาให้ทั่วถึง ครูผู้สอนบางท่านแสดงความคิดเห็นว่าการกระทำเช่นนี้ทำให้นักเรียนเสียสมาธิเวลาเรียน เนื่องจากนักเรียนที่ใส่ยาจะบ่นแสบตาและร้องไห้ และยาฆ่าเหามีกลิ่นเหม็นรบกวนเพื่อนนักเรียนคนอื่นภายในชั้นเรียน พร้อมทั้งเสนอแนะให้ดำเนินการในวันเสาร์อาทิตย์ ซึ่งเงื่อนไขนี้จะเกี่ยวข้องกับครูหอพักโดยตรง แต่ยังไม่มีการหาข้อตกลงร่วมกัน การตรวจรักษาเหาในปัจจุบันยังคงใช้เวลาหลังเคารพธงชาติในวันพฤหัสบดี หรือ วันศุกร์เหมือนเดิม

นอกจากนี้งานอนามัยโรงเรียนยังติดตามเฝ้าระวังน้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์ทุกภาคเรียน การแก้ไขปัญหานักเรียนที่มีปัญหาน้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์ คือ ประสานงานกับฝ่ายโภชนาการของโรงเรียน ให้นักเรียนสามารถเติมอาหารได้ไม่จำกัด การกระตุ้นให้นักเรียนรับประทานอาหารมาก ๆ แจกนมและให้ยาวิตามินบำรุงร่างกาย ทั้งนี้ นักเรียนบางคนมีสภาพร่างกายแคระแกรนโดยกำเนิดไม่สามารถแก้ไขได้ แต่สุขภาพร่างกายโดยทั่วไปแข็งแรงดี

จะเห็นได้ว่าการทำงานของครูอนามัย ครูผู้สอน ครูประจำชั้นและครูหอพัก การบริหารจัดการ การจัดสรรอัตรากำลัง การประสานความร่วมมือภายในและภายนอก รวมทั้งพฤติกรรมของนักเรียนส่งผลต่อการกำหนดทิศทางการทำงานเกี่ยวกับสุขภาพภายในโรงเรียนโดยตรงและโดยอ้อม

2. การดำเนินงานป้องกันอุบัติเหตุในโรงเรียน

จากการศึกษาพบว่า การป้องกันอุบัติเหตุในโรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของนโยบายอื่น ๆ ได้แก่ นโยบายส่งเสริมและพัฒนาบุคลิกภาพ ลักษณะนิสัย ตลอดจนสุขภาพอนามัยของนักเรียน รู้จักใช้ทักษะในการดำรงชีวิตให้สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข และนโยบายปรับปรุงพัฒนาอาคารสถานที่ การดำเนินงานป้องกันอุบัติเหตุในโรงเรียนที่ผ่านมามีความเกี่ยวข้องกับทุกฝ่าย ดังนี้ คือ เป็นหน้าที่ที่ระบุไว้ในความรับผิดชอบของฝ่ายบริการและฝ่ายปกครอง สายงานในฝ่ายบริการที่เกี่ยวข้องและมีครูรับผิดชอบโดยตรง คือ งานอนามัยโรงเรียน งานอาคารสถานที่ และงานยานพาหนะ และเป็นหน้าที่หนึ่งที่ฝ่ายปกครองกำหนดไว้ในความรับผิดชอบของครูเวรประจำวัน

ส่วนฝ่ายวิชาการมีความเกี่ยวข้องกับการป้องกันอุบัติเหตุด้านการให้ความรู้ตามหลักสูตร ฝ่ายธุรการมีส่วนสนับสนุนการดำเนินงานด้านงบประมาณและการออกหนังสือขอความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โครงการเกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุในโรงเรียนที่มีการทำงานอย่างต่อเนื่อง คือ งานด้านการดูแล ซ่อมแซมและปรับปรุงอาคารสถานที่ เมื่อพิจารณาในกรอบของการป้องกันอุบัติเหตุในโรงเรียน 3 ประการ คือ การสอนสวัสดิศึกษา การจัดสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัย และการบริการสุขภาพ มีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

การสอนสวัสดิศึกษา

โรงเรียนมีการสอนสวัสดิศึกษาระดับประถมศึกษาในวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต และสอนระดับมัธยมศึกษาในวิชาสุขศึกษา การสอนในระดับอนุบาลและประถมศึกษาส่วนใหญ่เป็นหน้าที่ของครูประจำชั้น ในกรณีที่ครูประจำชั้นมีคาบสอนและหน้าที่พิเศษมากจะมอบหมายให้ครูที่มีชั่วโมงสอนน้อยเป็นครูพิเศษสอนแทน การสอนสุขศึกษาในระดับมัธยมศึกษาเป็นหน้าที่ของครูประจำวิชา ส่วนใหญ่ครูอนามัยโรงเรียนเป็นผู้รับผิดชอบ ตามคุณวุฒิทางการศึกษาด้านพยาบาลและสุขศึกษาโดยตรง ส่วนครูประจำวิชาที่เสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุ เช่น วิชาพื้นฐาน อาชีพต่าง ๆ มีการให้คำแนะนำก่อนเข้าสู่วิชาที่เรียน คาบเรียนฝึกปฏิบัติมีครูดูแลตลอดเวลา การจัดเก็บอุปกรณ์ต่าง ๆ เป็นหมวดหมู่ หยิบใช้สะดวก และมีการเบิกจ่ายอุปกรณ์ฝึกงานอย่างเป็นระบบ การเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์จะหลีกเลี่ยงการทดลองที่ใช้สารเคมีอันตราย ในวิชาลูกเสือมีการสอนปฐมพยาบาลเบื้องต้น เช่น การใช้ผ้าสามเหลี่ยม การเคลื่อนย้ายผู้ป่วย การสอนนักเรียนระดับอนุบาลและประถมศึกษาตอนต้นที่พบ คือ การตกเตียนทันทีเมื่อนักเรียนมีพฤติกรรมที่ไม่ปลอดภัย โดยครูต้องเข้าไปบอกถึงตัวด้วยภาษามือเพราะนักเรียนไม่ได้ยิน หรือทำภาษามือบอกให้นักเรียนที่อยู่ใกล้ ๆ ช่วยดูแล ภาษามือที่ใช้บ่อยกับนักเรียนระดับนี้ คือ คำว่า "ผิด" "อันตราย" และ "ห้าม" พร้อมกับแสดงสีหน้าด้วยการขมวดคิ้ว บางครั้งเด็กที่เข้าใจใหม่และเด็กที่มีอาการแทรกซ้อนทางปัญญาจะทำภาษามือตาม บางคนจะยิ้ม พยักหน้า แล้วทำพฤติกรรมนั้นซ้ำ ครูต้องเตือนใหม่ การอธิบายและให้เหตุผลจะใช้กับนักเรียนที่มีวุฒิภาวะทางภาษา วิธีการสอนระดับอนุบาลและประถมศึกษาตอนต้นในห้องเรียนที่พบ คือ การให้นักเรียนดูรูปภาพ พฤติกรรมที่ปลอดภัยและไม่ปลอดภัย หรือแสดงพฤติกรรมให้ดู แล้วถามด้วยภาษามือว่าถูกหรือผิด ดี หรือไม่ดี สื่อการสอนที่ใช้ คือ โปสเตอร์จากงบประมาณ เป็นรูปการ์ตูนแสดงพฤติกรรมที่ปลอดภัยและไม่ปลอดภัย บางห้องเรียนใช้รูปภาพที่ครูวาดเอง มีคำเฉลยอยู่ที่มุมของแต่ละภาพ เป็นช่องสี่เหลี่ยมแสดงเครื่องหมายถูกและเครื่องหมายผิด บางครั้งจะให้นักเรียนวาดภาพนั้นลงใน

สมุดเรียนและคัดประโยคที่กำกับได้ภาพมาส่ง เวลาสอบจะออกข้อสอบเป็นรูปภาพแล้วให้นักเรียน
กาเครื่องหมายถูกหรือผิด การสอนในระดับประถมศึกษาตอนปลายและมัธยมศึกษา จะมีการ
อธิบายภาษามือเพิ่มมากขึ้น นักเรียนมัธยมศึกษาเรียนสุขศึกษา 1-2 คาบต่อสัปดาห์ กิจกรรม
การเรียนการสอนส่วนใหญ่ให้การบรรยาย บางครั้งจะให้นักเรียนแบ่งกลุ่มวาดภาพจากหนังสือและ
โปสเตอร์แล้วนำไปสอนรุ่นน้องหน้าเสาธง สื่อการสอนที่ใช้ คือ โปสเตอร์ ได้มาจากงบประมาณ
เงินบริจาค และการประสานขอความอนุเคราะห์จากหน่วยงานภายนอก เช่น สำนักงานสาธารณสุข
จังหวัดเชียงใหม่และโรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ สำหรับสื่อทัศนะนั้นเป็นภาพกิจกรรม
ต่าง ๆ ภายในโรงเรียน เช่น กิจกรรมเกี่ยวกับสุขภาพปากและฟัน กิจกรรมค่ายพักแรม กิจกรรม
วันเด็ก กิจกรรมกีฬาสี ภาพยนตร์ การ์ตูน นอกจากนี้ยังมีสารคดีความรู้ทั่วไปบางเรื่องครูอนามัย
อัดจากรายการโทรทัศน์ที่มีเนื้อหาและรูปแบบการนำเสนอที่น่าสนใจ มีความรู้เกี่ยวกับสุขภาพ
หลายเรื่อง แต่ยังไม่มีความเกี่ยวข้องกับอุบัติเหตุและการป้องกัน ภายหลังจากการประชุมเชิงปฏิบัติ
การได้ประสานงานกับสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่ และได้รับความอนุเคราะห์สื่อ
ทัศนเรื่องเกี่ยวกับอุบัติเหตุดังนี้ คือ อุบัติภัยในสถานประกอบการ อุบัติภัยจราจร กระจกหัก
โรงเรียนน่าอยู่ การวัดผลและประเมินผลใช้ข้อสอบปรนัย ครูต้องช่วยอ่านโจทย์คำถามเป็นภาษา
มือให้นักเรียนดูก่อนตัดสินใจ

การจัดสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัย

โรงเรียนมีนโยบายพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่ชัดเจน มีการปรับปรุงซ่อมแซมอาคารสถานที่
และอุปกรณ์ต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง เช่น การพัฒนาระบบไฟฟ้า การซ่อมโต๊ะเก้าอี้ การซ่อมแซมพื้น
สนามฟุตบอลและรั้วรอบสนาม การตัดเก็บกวาดกิ่งและใบไม้แห้งอย่างสม่ำเสมอ การพัฒนา
หอพักและรื้อถอนสิ่งก่อสร้างที่ไม่ได้ใช้ การซ่อมทางระบายน้ำหลังหอพัก การสร้างรั้วป้องกัน
บริเวณประปาของโรงเรียน การต่อเติมอาคาร อาคารเรียนและอาคารประกอบอยู่ในสภาพดี
มีถึงดับเพลิงบนอาคารทุกชั้นและมีการตรวจคุณภาพของถึงดับเพลิง ทางเดินของอาคารกว้างและ
มีแสงสว่างเพียงพอ มีกระจกบานใหญ่ติดไว้ตรงทางพักบันไดระหว่างชั้น บริเวณระเบียง
ราวระเบียงและบันไดมีความแข็งแรง ไม่ชำรุด ไม่มีตะปูโผล่ขึ้นมา อาคารเรียนทั้งสองหลังไม่มี
บันไดหนีไฟ ไม่มีป้ายเตือนอุบัติเหตุในบริเวณโรงเรียน ไม่มีเครื่องหมายแบ่งช่องทางเดินสวนกัน
บริเวณสระน้ำและต้นไม้ไม่มีรั้วกัน ด้านหน้าและด้านหลังของโรงเรียนติดถนน ถนนด้านหน้ามีรถ
วิ่งพลุกพล่าน ผู้ขับขีส่วนใหญ่ขับเร็ว บนถนนด้านหน้ามีทางม้าลาย แต่ไม่มีสัญญาณไฟและ
ป้ายเตือนแก่ผู้ขับขีให้ระวังอุบัติเหตุที่อาจเกิดขึ้นกับนักเรียนผู้บกพร่องทางการได้ยิน ครูที่มีรถยนต์

ส่วนหนึ่งจอดรถที่ด้านหลังเรือนเพาะชำติดถนนฝั่งตรงข้าม บางคนจอดรถในโรงเรียน จากการสังเกตครูจะขับรถค่อนข้างช้า นักเรียนที่มองเห็นรถช่วยทำภาษามือเตือนนักเรียนที่เดินขวางทางได้ง่าย บางครั้งนักเรียนจะหันมาเห็นเองแล้วเดินหลบไปข้างทาง ส่วนผู้ปกครองที่ขับรถเข้ามารับส่งนักเรียน ลูกค้าพวงหรีด รถขนส่งอาหารและผู้ที่มิติดต่อบริการภายในโรงเรียนขับรถที่ความเร็วต่างกัน บางคนขับช้า บางคนขับเร็ว บางคนเร่งเครื่องและบีบแตรเสียงดัง ขณะนี้โรงเรียนกำลังต่อเติมอาคารเรียน 5 ชั้น จึงย้ายร้านขายพวงหรีดมาอยู่ใกล้ประตูทางเข้าด้านหน้า ติดกับร้านสหกรณ์แล้ว นอกจากนี้โรงเรียนจัดให้มีครูเวรกลางวันดูแลความปลอดภัยหน้าโรงเรียน การเข้า-ออกบริเวณโรงเรียนและติดป้ายห้ามบุคคลภายนอกขับรถเข้าในโรงเรียนไว้ที่ประตูด้านหน้า แต่ยังไม่ได้รับความร่วมมือเท่าที่ควร เนื่องจากถนนด้านหน้าโรงเรียนแคบและเป็นแหล่งชุมชน จอดรถลำบาก เวลาพักกลางวันมีครูเวรเดินสำรวจความปลอดภัยในอาคารเรียน จากนั้นครูหอพักจะดูแลนักเรียนต่อจากครูเวรกลางวันตั้งแต่ตอนเย็นจนถึงตอนเช้า มีครู และลูกจ้างผู้ชายอยู่เวรกลางคืน ตั้งแต่เวลา 18.00 น. ถึงเวลา 7.00 น. มีป้อมยาม และห้องพักครูเวรกลางคืนที่ประตูทางเข้าโรงเรียน มีกฎหมายห้ามนักเรียนหญิงออกนอกบริเวณโรงเรียน ถ้าจะออกนอกบริเวณโรงเรียนต้องมีครูหรือผู้ปกครองดูแล ส่วนนักเรียนชายสามารถขออนุญาตออกนอกบริเวณโรงเรียนได้ โดยขออนุญาตกับครูเวรประจำวัน ครูหอพัก หรือครูปกครอง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับดุลพินิจของครู ถ้าได้รับอนุญาตจะต้องบันทึกรายชื่อไว้และกลับโรงเรียนภายในเวลาที่กำหนด ส่วนการจัดกิจกรรมนอกบริเวณโรงเรียนต้องมีครูพาออกไปร่วมกิจกรรม

การบริการสุขภาพ

จากสมุดทะเบียนการใช้บริการสุขภาพของห้องพยาบาล พบว่ามีนักเรียนเข้ารับการรักษาบาดแผลหลายราย มีสถิติสูงเป็นอันดับสองของการเจ็บป่วยทั้งหมด จากการศึกษาข้อมูลที่ปรากฏย้อนหลังตั้งแต่ปี 2539 ถึงปัจจุบัน พบว่า มีการเก็บสถิติของนักเรียนที่ประสบอุบัติเหตุในโรงเรียนอย่างคร่าว ๆ การบันทึกข้อมูลส่วนใหญ่ไม่ระบุสาเหตุของอุบัติเหตุ ชนิดของอุบัติเหตุ และสถานที่ที่ได้รับอุบัติเหตุ เมื่อจำแนกบาดแผลที่เกิดจากอุบัติเหตุออกจากบาดแผลเนื่องจากอาการเจ็บป่วยของโรคต่าง ๆ แล้ว พบว่า ส่วนใหญ่ลักษณะของบาดแผล ได้แก่ แผลถลอก ปวดเมื่อย เคล็ดและบวมซ้ำ มีความรุนแรงในระดับที่โรงเรียนรักษาเอง การให้บริการสุขภาพที่งานอนามัยโรงเรียนจัดให้ ได้แก่ การทำแผลใส่ยา สอนนักเรียนทำแผล ให้รับประทานยาแก้ปวด การประคบ และให้นอนพัก ยกเว้นการบาดเจ็บประเภทแผลที่ต้องเย็บ มีการปวดบวมบริเวณที่ได้รับบาดเจ็บอย่างรุนแรงและกระดูกหัก ซึ่งต้องส่งเข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาล อัตราการได้รับบาดเจ็บของ

นักเรียนชายสูงกว่านักเรียนหญิง อวัยวะที่ได้รับบาดเจ็บมากที่สุดคือ ขาและเท้า การบาดเจ็บรุนแรงที่สุดที่พบคือ กระดูกหัก นักเรียนที่ได้รับอุบัติเหตุส่วนใหญ่ไม่ลาพักการเรียน นักเรียนที่ลาพักการเรียน ได้แก่ นักเรียนที่ได้รับบาดเจ็บประเภทกระดูกหัก

3. การมีส่วนร่วมของนักเรียน

นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ โดยครูจะแจ้งรูปแบบของกิจกรรมที่ครูวางแผนไว้ให้คณะกรรมการนักเรียนทราบ เพื่อให้คณะกรรมการนักเรียนประกาศให้เพื่อนนักเรียนทราบและช่วยเหลือขณะดำเนินการกับนักเรียนทั้งหมด

ในภาคเรียนที่ 1 ทุกปีการศึกษา เมื่อนักเรียนกลับเข้าหอพักเรียบร้อยแล้ว และกิจกรรมการเรียนการสอนดำเนินไปได้แล้วสักระยะหนึ่ง จะมีการเลือกตั้งประธานนักเรียน โดยครูและนักเรียนลงคะแนนเสียงร่วมกัน ผู้ที่ได้คะแนนสูงสุด 3 คน จะได้รับมอบหมายตำแหน่งประธานนักเรียน และรองประธานนักเรียนตามลำดับ คณะกรรมการนักเรียนประกอบด้วยประธานนักเรียน 1 คน รองประธานนักเรียน 2 คน เป็นผู้หญิงและผู้ชายอย่างละคน มีหัวหน้ากลุ่มสี่ และคณะกรรมการกลุ่มสี่ละ 10 คนเป็นผู้สนับสนุนการดำเนินงาน

4. ผลการใช้กระบวนการเอไอซีต่อการดำเนินงานป้องกันอุบัติเหตุในโรงเรียนของนักเรียน ผู้ปกครองทางการได้ยิน

ก่อนใช้กระบวนการเอไอซี ได้ศึกษากิจกรรมการเรียนการสอนต่าง ๆ ภายในโรงเรียน และวางแผนที่จะใช้คาบเรียนวิชาลูกเสือในการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ แต่พบว่าได้มีการยกเลิกการสอนวิชาดังกล่าวสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย และใช้คาบเรียนนี้สำหรับการอบรมภาษามือไทย โดยแบ่งหน้าที่ให้นักเรียนผลัดเปลี่ยนกันเป็นผู้ทบทวนความรู้ภาษามือให้กับเพื่อน ๆ และในปีการศึกษานี้โรงเรียนอยู่ในระหว่างการพัฒนาารูปแบบการดำเนินงานและกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อเข้าสู่ระบบประกันคุณภาพการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542 ทำให้คณะครูมีภาระงานเพิ่มขึ้น นอกจากนี้โรงเรียนยังมีกิจกรรมต่าง ๆ ที่ต้องใช้เวลาในคาบเรียนปกติค่อนข้างมากอยู่แล้ว ได้แก่ กิจกรรมวันไหว้ครู กิจกรรมกีฬาคณพิการแห่งชาติ กิจกรรมเข้าพรรษา และกิจกรรมที่ฝ่ายต่าง ๆ จัดขึ้นระหว่างภาคเรียน ซึ่งโดยมากจะใช้ช่วงเวลาหลังเคารพธงชาติ เนื่องจากเป็นช่วงที่นักเรียนและครูอยู่บริเวณสนามกันอย่างพร้อมหน้า โรงเรียนจึงมีนโยบายให้ดำเนินการเรียนการสอนในเวลาที่มีประสิทธิภาพ กิจกรรมอื่นนอกเหนือจากกิจกรรมหลักตามแผนปฏิบัติการของโรงเรียนให้จัดนอกเวลาเรียน และวันเสาร์

อาทิตย์ เมื่อผู้วิจัยสอบถามความพร้อมของนักเรียนพบว่า นักเรียนต้องการพักผ่อนในวันหยุด เนื่องจากมีกิจกรรมต่าง ๆ ระหว่างสัปดาห์มาก มีการบ้านมาก นักเรียนหญิงบางคนต้องการออกนอกบริเวณพร้อมกับครูหอพักเพื่อซื้อของใช้ที่จำเป็น และนักเรียนบางคนต้องการซักกรีดเสื้อผ้าไว้ใช้ในสัปดาห์ต่อไป อีกทั้งครูหอพักได้แจ้งกับผู้วิจัยว่าในวันเสาร์อาทิตย์ตอนเช้านักเรียนหอพักจะต้องพัฒนาหอพัก ภายหลังจากผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ของกิจกรรมแก่นักเรียน พร้อมทั้งยกตัวอย่างนักเรียนที่ประสบอุบัติเหตุในโรงเรียนในอดีตและผลกระทบที่เกิดขึ้น นักเรียนรับฟังและซักถามด้วยความสนใจ ภายหลังจากการตกลงเพื่อหาข้อยุติที่ทุกคนยอมรับ นักเรียนเสนอให้ผู้วิจัยจัดประชุมเชิงปฏิบัติการในวันอาทิตย์ที่ 1 กรกฎาคม 2544 เวลา 10.00 น.

ผลการศึกษา การใช้กระบวนการเอไอซีต่อการดำเนินงานป้องกันอุบัติเหตุของนักเรียนโรงเรียนโสตศึกษาอนุสารสุนทร (สอนคนหูหนวก) จังหวัดเชียงใหม่ สามารถอธิบายได้ดังนี้

ประชุมปฏิบัติการ 1 สถานการณ์ที่เป็นจริงของอุบัติเหตุในโรงเรียนในปัจจุบัน (A₁)

การประชุมใหญ่

- ให้นักเรียนที่เคยได้รับอุบัติเหตุเล่าถึง สาเหตุ อาการป่วยและการรักษาพยาบาล ความสูญเสียที่เกิดขึ้นภายหลังการได้รับอุบัติเหตุ เกี่ยวกับสถานที่ที่เกิดอุบัติเหตุ สาเหตุ ความรุนแรงที่เกิดขึ้น

- ให้ผู้เข้าร่วมประชุมแต่ละคนคิดถึงสถานการณ์อุบัติเหตุ โดยวาดภาพลงบนแผ่นกระดาษที่แจกให้ ใช้เวลา 30 นาที

- แบ่งกลุ่ม 3 กลุ่ม โดยให้สมาชิกแต่ละกลุ่มประกอบด้วยนักเรียนระดับชั้น ม.4, ม. 5 และ ม. 6 ในจำนวนที่ใกล้เคียงกัน

- มอบภารกิจที่ต้องทำในกลุ่ม โดยมีกติกาและกิจกรรมดังนี้

1. ให้สมาชิกแต่ละคนอธิบายภาพด้วยภาษามือ (เพื่อสื่อความคิดของตนเองให้กลุ่มฟัง)

2. ขณะที่สมาชิกกลุ่มคนหนึ่งกำลังอธิบาย "สถานการณ์เกี่ยวกับอุบัติเหตุของตน" สมาชิกคนอื่นต้องฟังโดยไม่วิพากษ์วิจารณ์ แต่สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ (การห้ามวิพากษ์วิจารณ์เป็นการเปิดโอกาสให้สมองได้รับรู้และจดจำข้อมูล ซึ่งทำให้นักคนต่าง ๆ มีโอกาสเรียนรู้)

3. เมื่ออธิบายครบทุกคนแล้ว ให้สมาชิกกลุ่มช่วยกันรวมภาพของทุกคนให้เป็นภาพของกลุ่ม ให้สมาชิกกลุ่มช่วยกันวาดภาพลงบนกระดาษโปสเตอร์ (การรวมภาพของทุกคนไว้ในภาพของกลุ่ม เป็นการสร้างการมีส่วนร่วมในแนวคิด ซึ่งนำไปสู่การยอมรับ และความเป็นเจ้าของความคิดของผู้เข้าร่วมประชุมทุกคนต่อไป)

4. สร้างบรรยากาศโดยการตั้งชื่อกลุ่ม

การประชุมกลุ่มย่อย

- ให้แยกย้ายไปทำงานกลุ่ม โดยใช้เวลาประมาณ 40 นาที
- วิทยากรประจำกลุ่มสังเกตการณ์ตามกลุ่ม และตอบคำถามเกี่ยวกับขั้นตอนพยายามกระตุ้นให้สมาชิกในกลุ่มช่วยกันวาดภาพของกลุ่ม

ประชุมกลุ่มใหญ่

- ให้ผู้แทนแต่ละกลุ่มเสนอรายงานภาพ โดยติดภาพของกลุ่มไว้บนกระดานเพื่อที่สมาชิกจะสามารถมองเห็นได้
- สมาชิกกลุ่มอื่น ๆ อาจจะเพิ่มเติมหรือซักถาม (ผู้นำการประชุมควรช่วยตั้งคำถามเพื่อให้อธิบายสมบูรณ์มากขึ้น)

ประชุมปฏิบัติการ 2 สถานการณ์ของอุบัติเหตุในอนาคต (A₂)

การประชุมใหญ่

- ให้ผู้เข้าร่วมประชุมแต่ละคนจินตนาการถึงสถานการณ์ของอุบัติเหตุ และวาดภาพนั้นลงบนกระดาษ ใช้เวลา 20 นาที (การเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมประชุม ได้สร้างจินตนาการสถานการณ์อุบัติเหตุ เป็นการกระตุ้นให้มองภาพการควบคุมและป้องกันอุบัติเหตุในเชิงสร้างสรรค์เป็นการวางแผนควบคุมและป้องกันโรคในเชิงรุก)
- ผู้นำการประชุมทบทวนกฎกติกาในการรวมภาพหรือข้อความกลุ่ม (ใช้วิธีเดียวกับการรวมภาพในช่วงแรก)

ประชุมกลุ่มย่อย

ผู้เข้าร่วมประชุมกลับเข้ากลุ่มเดิม มอบภารกิจและกิจกรรมดังนี้

- ให้สมาชิกแต่ละคนอธิบายภาพสถานการณ์เกี่ยวกับอุบัติเหตุในอนาคตของตนเองให้กลุ่มฟัง สมาชิกคนอื่นต้องฟังโดยไม่วิพากษ์วิจารณ์ แต่สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้
- เมื่ออธิบายครบทุกคนแล้วให้กลุ่มช่วยกันรวมภาพหรือข้อความให้เป็นภาพของกลุ่มลงบนกระดาษโปสเตอร์

- เลือกผู้แทนที่จะขึ้นเสนอผลงานกลุ่ม แต่เป็นคนใหม่

การประชุมใหญ่

- ติดภาพหรือข้อความบนกระดานและผู้แทนกลุ่มเสนอภาพของกลุ่ม
- สมาชิกคนอื่น ๆ ถามหรือเพิ่มเติมได้
- พิจารณาภาพหรือข้อความสถานการณ์อุบัติเหตุในอนาคตของทั้ง 3 กลุ่ม ว่าเหมือนหรือต่างกันอย่างไร

- ผู้นำการประชุมรวมภาพของทุกกลุ่มเป็นภาพของสถานการณ์อุปนิสัยในอนาคตของโรงเรียน
- ถามผู้เข้าร่วมประชุมว่าภาพหรือข้อความของโรงเรียนเหมาะสมเพียงใด และต้องเพิ่มเติมอะไรบ้าง

ผลการประชุมขั้นเข้าใจสถานการณ์และกำหนดเป้าหมายร่วมกันระหว่างนักเรียน (A_1, A_2)

ในวันอาทิตย์ที่ 2 กรกฎาคม 2544 เวลา 10.00 น. มีนักเรียนมาตามเวลาที่นัดหมายเพียงคนเดียว คือ นายกำจร มะโนแสง โดยบอกกับผู้วิจัยว่านักเรียนชายหลายคนไปช่วยงานครูหอพักปลูกสร้างบ้านใหม่ เนื่องจากบ้านพักครูถูกรื้อถอนเพื่อก่อสร้างอาคารหลังใหม่ นักเรียนหญิงขออนุญาตซักผ้าเพราะในวันเสาร์ฝนตก ส่วนประธานนักเรียนจะมาเข้าร่วมประชุมเวลา 13.00 น. ภายหลังจากปรึกษากับครูพยาบาล ได้ขยายกลุ่มเป้าหมายจากนักเรียนในระดับมัธยมปลายเป็นนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาที่เต็มใจเข้าร่วมประชุม โดยครูพยาบาลช่วยประสานที่หอพักนักเรียนหญิง ส่วนผู้วิจัยประสานที่หอพักนักเรียนชาย มีนักเรียนเข้าร่วมประชุมทั้งสิ้น 45 คน จากการสอบถามพบว่านักเรียนส่วนหนึ่งได้มาจากการคัดเลือกของครูพยาบาล โดยพิจารณาความสามารถของนักเรียนที่จะทำให้การดำเนินกิจกรรมเป็นไปด้วยดี

การประชุมเริ่มต้นเวลา 10.30 น. บรรยากาศในการประชุมช่วงแรกค่อนข้างเงียบ นักเรียนมีสีหน้าเคร่งเครียด แต่เมื่อผู้วิจัยให้นักเรียนอาสาสมัครออกมาเล่าประสบการณ์อุปนิสัยในอดีตให้ที่ประชุมรับทราบ นักเรียนรับฟังด้วยความกระตือรือร้น มีสีหน้ายิ้มแย้มและซักถามด้วยความสนใจ นายสมพงษ์ออกมาเล่าว่าเล่นฟุตบอลแล้วหกล้มแล้วเท้าแขนกับสนาม ทำให้แขนหักต้องรักษาด้วยการใส่เฝือก นายอมรเทพเล่าว่าเคยขี่รถมอเตอร์ไซด์ชนกับคนที่การได้ยื่นปรกติและมีปัญหามากขณะตกลงกับคู่กรณี มีแผลแตกที่ข้อศอกต้องเย็บ 7 เข็ม หลังจากที่พ่อของเขาช่วยเจรจากับคู่กรณีจึงรู้ว่าเขาไม่ผิด ส่วนน.ส.วิจิตราออกมาเตรียมความพร้อมของนักเรียนในที่ประชุมก่อนด้วยการชูแขนขึ้นและตะโกนขอมือ เมื่อเพื่อนในที่ประชุมสะกิดกันให้หันมาดูทุกคนแล้วจึงเริ่มเล่าว่าเล่นวอลเลย์บอลแล้วข้อเท้าแพลง ปวดมาก ตอนแรกคิดว่ากระดูกหัก หลังจากเอ็กซเรย์ที่โรงพยาบาลแพทย์บอกว่ากระดูกไม่หัก มีพยาบาลเข้ามาพูดด้วยแต่ไม่เข้าใจ ต้องใช้วิธีเดา นายเอกลักษณ์เล่าว่าเคยเล่นฟุตบอลแล้วถูกเตะขา เจ็บมาก ต้องใช้เวลานานกว่าจะเดิน ไชยกเขยกไปถึงห้องพยาบาล แต่เนื่องจากโรงเรียนเลิกแล้ว ครูพยาบาลกลับบ้าน จึงต้องทนเจ็บไว้ก่อน ตอนนั้นลำบากมาก โดยเฉพาะเวลาเดินขึ้นอาคารเรียน และเวลาอาบน้ำ พร้อมทั้งแสดงท่าเดินกระเผลกให้เพื่อน ๆ ดูด้วยท่าตลก ๆ นักเรียนในที่ประชุมหัวเราะกันอย่างสนุกสนาน และ

ตั้งใจฟังกว่าช่วงที่ผู้วิจัยดำเนินการ เมื่อเห็นว่านักเรียนมีความเข้าใจความหมายของประสบการณ์
 ุบัติภัยในอดีตแล้ว จึงให้นักเรียนแบ่งกลุ่มออกเป็น 4 กลุ่ม โดยการเลือกดินสอสี จากนั้นให้
 นักเรียนวาดรูปประสบการณ์ุบัติภัยในอดีตของตนเอง ในขั้นนี้ นักเรียนแต่ละคนตั้งใจวาดรูปมาก
 มีนักเรียนบางคนสอบถามผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยอีก 2 ท่านเพื่อตรวจสอบความเข้าใจ นักเรียน
 บางคนที่เคยประสบุบัติภัยหลายครั้งสามารถระบุอายุที่ได้รับุบัติภัยกำกับแต่ละภาพได้ด้วย
 นักเรียนวาดรูประบายสีอย่างสวยงาม และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ุบัติภัยของตนเองให้สมาชิก
 ในกลุ่มด้วยความกระตือรือร้น จากนั้นจึงหลอมภาพลงในกระดาษแผ่นใหญ่เพื่อนำเสนอในที่
 ประชุมใหญ่ ดังนี้

ตาราง 1 ความเข้าใจสถานการณ์ุบัติภัยในอดีตของนักเรียน

กลุ่มที่	ชื่อ – นามสกุล	ระดับ ชั้น	ุบัติภัยในอดีต
1	น.ส.สุนิตสา ไชยมงคล	ม.4	เพื่อนลักษณะย้ายเสาซึ่งตาข่ายวอลเลย์บอล ทำให้งอ ล้อปูนทับเท้า เท้าบวมปวด และต้องใช้ ไม้เท้าช่วยค้ำยันหลายวัน
	นายภัทรชาติ อนุเพชร	ม.6	1. ได้รับบาดเจ็บระหว่างการแข่งขันฟุตบอล คือ ถูกเตะที่หน้าผากขณะโหม่งแย่งลูกบอลกับคู่ แข่ง 2. เหลาดินสอแล้วพลาดถูกมีดบาดมือ
	น.ส.จุฑารัตน์ อบเชย	ม.6	1. เดินสะดุด หกล้ม 2. เดินเหยียบตะปู 3. ถูกเพื่อนใช้ไม้เคาะที่ศีรษะ 4. มีดบาด 5. ตกต้นไม้ บาดเจ็บที่แขน
	นายชัยณรงค์ นันต์ศิริ	ม.2	1. อายุ 12 ปี ถูกสุนัขกัด 2. อายุ 13 ปี ถูกตะปูตำเท้า , ถูกสุนัขกัด 3. อายุ 14 ปี ตกบันได 4. อายุ 15 ปี ตกตะปูที่ประตู แล้วค้อนพลาด โดนมือ 5. อายุ 16 ปี ขับรถมอเตอร์ไซด์ชนมอเตอร์ไซด์ เป็นแผลถลอกตามตัว

ตาราง 1 (ต่อ)

กลุ่มที่	ชื่อ - นามสกุล	ระดับ ชั้น	อุบัติเหตุในอดีต
2	นายสามารถ อภิบาลคนดี	ม.1	1. ตกบันได 2. หกล้มขณะเล่นฟุตบอล เป็นแผล 3. โดนเพื่อนขว้างก้อนหินใส่ 4. นอนตกเตียง 2 ครั้ง
	น.ส.ตะเพียนทอง สุริยา	ม.6	1. กิ่งไม้กระแทกหน้า ขณะเดินคุยกับเพื่อน 2. เป็นผื่นตามตัว 3. ปวดฟัน
	นายอำนาจ อุปแก้ว	ม.1	เคยถูกรถชน มีบาดแผลทั่วร่างกาย
	น.ส.ปรารภนา แซ่ฮุ้น	ม.4	1. เล่นวอลเลย์บอลแล้วเน็ตชูดบริเวณข้อมือ กระโดดตบแล้วข้อเท้าแพลง 2. เศษแก้วบาดเท้า 3. เพื่อนปาก้อนหินใส่
	นายณัฐพล หล้าขาว	ม.4	ขี่รถมอเตอร์ไซด์ซ้อน 3 คน ขับเลี้ยวรถยนต์ที่วิ่งสวนมาบริเวณทางโค้ง เหยียบพื้นถนนที่มีหญ้าขึ้น เสียหลักตกขอบถนน บาดเจ็บบริเวณข้อมือ
	น.ส.จิตรเบญญาสิทธิ	ม.3	1. กระโดดบลิ๊คลูกวอลเลย์บอล แล้วข้อเท้าแพลง 2. เดินเหยียบทราย ลื่นล้มแล้วใช้มือยันพื้นที่มีเศษแก้วตกอยู่ ถูกแก้วบาดมือ 3. ขี่มอเตอร์ไซด์ไปกับเพื่อนแล้วชนเสาไฟฟ้า
	น.ส.แสงสุรีย์ วังอินตะ	ม.4	อายุ 9 ปี ตกต้นไม้
	น.ส.อนงค์ แสนเทพ	ม.5	1. ตกต้นไม้ 2. บานประตูกระแทกหน้า 3. มีดบาดมือ

ตาราง 1 (ต่อ)

กลุ่มที่	ชื่อ - นามสกุล	ระดับ ชั้น	อุบัติเหตุในอดีต
3	นายประทวน ชันทะ	ม.2	1. ปีนต้นไม้ขึ้นไปดูนกแล้วพลัดตกต้นไม้ เลือด กำเดาไหล 2. มีบาด 3. รถชน
	นายสมพร ศรีนวลตา	ม.2	ปวดฟันเพราะกินขนมหวานแล้วไม่แปรงฟัน
	น.ส.ปาริชาติ พฤตมิเมธางกุล	ม.4	ขี่มอเตอร์ไซด์ซ้อน 3 คน เหยียบน้ำลื่นล้มได้ รับบาดเจ็บที่แขน
	นายอมรเทพ อัครสุริยพันธ์	ม.6	1. ได้รับบาดเจ็บขณะเล่นฟุตบอล ได้แก่ ถูกเตะหน้าแข้งและข้อเท้าแพลง 2. ขี่มอเตอร์ไซด์ไปกับเพื่อน 2 คนด้วยความ ประมาท ชับเร็วและปล่อยมือ 1 ข้าง รถชน กับมอเตอร์ไซด์ที่ขับสวนมาเสียหลัก บาดเจ็บที่ ข้อศอก ต้องเย็บ 7 เข็ม เข้าเฝือก และนอน รักษาตัวในโรงพยาบาล
	น.ส.กมลวรรณ กลิ่นศรีสุข	ม.4	ตกต้นไม้ (ปีนต้นไม้จะเก็บผลไม้มากิน แต่กิ่งไม้ หัก)
	นายสมพงษ์ คำป้อ	ม.2	1. ได้รับบาดเจ็บขณะเล่นฟุตบอล หกล้ม แขนหัก 2. สุนัขกัด
	น.ส.ดวงเดือน อ่อนภูเวียง	ม.5	1. อายุ 10 ปี เล่นวอลเลย์บอลแล้วหกล้ม พื้นกระแทกพื้น 2. วิ่งลงบันได พลัดตก ข้อเท้าแพลง
	น.ส.แสงสุรีย์ วังอินตะ	ม.4	ตกต้นไม้ (ที่บ้าน)
	น.ส.จริญญา วงศ์วิริยะ	ม.6	1. เล่นกระโดดหน้ายางกับเพื่อนขณะฝนตก ลื่นล้ม 2. ขณะเรียนชั้นอนุบาล เพื่อนผลักตกจาก ระเบียงหอพักชั้น 2

ตาราง 1 (ต่อ)

กลุ่มที่	ชื่อ – นามสกุล	ระดับ ชั้น	อุบัติเหตุในอดีต
	น.ส.น้ำตาล ศิริบุญเรือง	ม.4	1. ถูกสุนัขกัด 2. ตกบันได 3. เขี่ยบตะปู 4. รถชน 5. ถอนฟัน
	น.ส.วิภาห์ โอวาท	ม.6	1. ขณะเรียนชั้นอนุบาล อายุ 7 ปี กระโดดโหม เสาประตูฟุตบอลเลียนแบบรุ่นพี่ แต่จับไม่ถึง ราวเหล็ก จึงตกลงมาคางกระแทกพื้น 2. เพื่อน ๆ แก่งกัน วิ่งมาชนบริเวณมุมอาคาร
4	นายวรุดิ กิ่งแก้ว	ม.6	1. อายุ 3 ปี เล่นประตูโรงอาหาร ขอบประตู กระแทกสันเท้า เป็นแผลแตก เย็บ 6 เข็ม 2. อายุ 7 ปี แย่งผ้าห่มกับเพื่อนที่อยู่บนเตียง 2 ชั้น หน้าแข้งกระแทกขอบเตียง
	น.ส.วิจิตรา หมีนลิ	ม.6	1. ได้รับบาดเจ็บขณะเล่นวอลเลย์บอล คือ ข้อเท้าแพลง และนิ้วมือชั้น 2. เพื่อนผลักขณะเรียนวิชาช่างหัตถกรรม เข็มเย็บผ้าแทงมือ
	ด.ช.ฉัตรชัย ทิศขันสา	ม.1	1. เล่นวิ่งแข่งกับเพื่อน เขี่ยบน้ำ เสียหลักล้ม 2. มีดบาดมือ
	นายกำจร มะโนแสง	ม.6	ขี่มอเตอร์ไซด์ หักหลบรถยนต์ที่วิ่งสวนมา ชนต้นไม้
	นายมิตร ลินยี่	ม.4	ขี่มอเตอร์ไซด์ไปกับเพื่อน ขณะขึ้นเนินไม่ สามารถมองเห็นรถที่วิ่งสวนมา เมื่อรถวิ่งสวน มาจึงตกใจและหักหลบลงไหล่ทางมีหญ้าสูง เสียหลักล้มบาดเจ็บที่ศอก
	น.ส.สมจินตนา แดงรัมย์	ม.4	รถยนต์ชน เป็นแผลที่สะบักและแขนขา
	น.ส.ราตรี แซ่หาน	ม.3	ขี่จักรยาน หักหลบรถมอเตอร์ไซด์ เสียหลักล้ม บาดเจ็บที่เท้า

ตาราง 1 (ต่อ)

กลุ่มที่	ชื่อ - นามสกุล	ระดับ ชั้น	อุปนิสัยในอดีต
นายอภิชาติ	ปูเขียว	ม.5	ได้รับบาดเจ็บขณะแข่งขันฟุตบอล คือ ถูกเตะที่ข้อเท้า ขณะแย่งลูกบอลกลางอากาศ ข้อเท้าบวมปวด โดยเฉพาะเวลาเดินขึ้นลงบันไดจะลำบากมาก ต่อมาเข้าค่ายพักแรม และเดินป่ากิจกรรมฐานต่าง ๆ ทางชันและคดเคี้ยวปวดข้อเท้ามากแต่ต้องอดทน

ในขั้นการเข้าใจสถานการณ์อุปนิสัยในอดีตของนักเรียนนี้(A₁) นักเรียนตั้งใจวาดรูปมาก ระบายสีอย่างสวยงามและซักถามกันด้วยความสนใจ นักเรียนเจ้าของปัญหาสามารถบอกเล่าประสบการณ์อุปนิสัยในอดีตให้ที่ประชุมรับทราบได้อย่างละเอียด บรรยากาศในที่ประชุมสนุกสนานเป็นกันเอง ในขั้นตอนการหาคำเป็นภาพของกลุ่มนั้น นักเรียนในแต่ละกลุ่มจะส่งภาพของตนเองให้เพื่อนที่มีฝีมือในการวาดรูป แต่ด้วยข้อจำกัดของเวลาทำให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการวาดรูปของกลุ่มในที่สุด มีนักเรียน 1 คนวาดรูปไม่ตรงกับวัตถุประสงค์ของกิจกรรม โดยวาดรูปเกี่ยวกับอาการปวดฟันเพราะไม่แปรงฟันหลังทานขนมหวาน ทำให้ฟันผุ จากการสอบถามพบว่านักเรียนเข้าใจภาษามือเพียงเล็กน้อย เนื่องจากเพิ่งย้ายมาเรียนในโรงเรียนสอนคนหูหนวก ในอดีตเคยมีการได้ยินปกติ แต่ถูกเพื่อนแกล้งนำกลีบดอกเฟื่องฟ้ามาวางแนบหู แล้วตบอัดที่หูทั้งสองข้าง แก้วหูทะลุ และกลายเป็นคนหูหนวก แต่ยังไม่เข้าใจภาษามือ เดภาษามือได้เป็นคำ ๆ ร่วมกับวิธีอ่านริมฝีปาก จึงวาดรูปปวดฟันเพราะกินขนมหวานแล้วไม่แปรงฟัน เพราะที่ผ่านมาสังเกตว่าครูพยาบาลจัดกิจกรรมรณรงค์การดูแลปากและฟันบ่อย ๆ ผู้วิจัยจึงชี้แจงประเด็นของการประชุมเชิงปฏิบัติการครั้งนี้ เมื่อสอบถามอีกครั้งหนึ่งนักเรียนสามารถตอบได้ถูกต้อง (สามารถพูดได้ แต่ไม่ได้ยิน) จะเห็นได้ว่า การใช้ภาษาเดียวกันกับผู้เข้าร่วมประชุม มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินการกระบวนการเอไอซี และการที่นักเรียนนำประสบการณ์อุปนิสัยของตนเองมาสนทนาแลกเปลี่ยนกัน

ในขั้น A₁ นี้ ทำให้นักเรียนในที่ประชุมรับรู้และเข้าใจสถานการณ์อุปนิสัยร่วมกัน

เมื่อที่ประชุมรับรู้และทำความเข้าใจเกี่ยวกับสถานการณ์อุบัติเหตุและผลกระทบจากอุบัติเหตุแล้ว ผู้วิจัยจึงนำเข้าสู่ขั้นกำหนดเป้าหมายร่วมกันเกี่ยวกับอุบัติเหตุในโรงเรียน (A₂) ในขั้นนี้ มีนักเรียนบางกลุ่มแสดงความวิตกกังวลเกี่ยวกับฝีมือในการวาดรูป แต่เมื่อผู้วิจัยชี้ให้เห็นว่าการวาดรูปเป็นการช่วยอธิบายความคิดเห็นเท่านั้น สิ่งที่สำคัญคือการใช้สมองทำงาน และสามารถเล่าให้เพื่อน ๆ รับรู้ได้ รูปภาพไม่สวยก็ไม่เป็นไร นักเรียนกลุ่มดังกล่าวทำท่าภาษามือว่า “เข้าใจ” และยุติประเด็นดังกล่าวทันที

ในขั้นกำหนดเป้าหมายร่วมกันเกี่ยวกับอุบัติเหตุในโรงเรียน (A₂) ครูพยาบาลแนะนำให้ นักเรียนแบ่งรูปภาพออกเป็น 2 ส่วน คือพฤติกรรมที่ปลอดภัยและพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุ พร้อมทั้งมีเครื่องหมายถูกและผิดกำกับภาพไว้ เพื่อให้ภาพเหล่านี้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ต่อไปในกิจกรรมการเรียนรู้การสอนวิชาสุขศึกษา นักเรียนปฏิบัติตามคำแนะนำของครูพยาบาล และบอกว่าน้อง ๆ จะได้เข้าใจง่าย นอกจากนี้ยังให้ผู้วิจัยนำภาพที่นักเรียนวาดไปสรุปจำแนกลักษณะของการเกิดอุบัติเหตุ และนำมาเสนอต่อที่ประชุมเพื่อให้เวลาของการประชุม กระชับขึ้น ภาพของแต่ละกลุ่มมีดังต่อไปนี้คือ

ตาราง 2 ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นกำหนดสถานการณ์อุบัติเหตุในอนาคต

กลุ่มที่ 1	
อุบัติเหตุ / พฤติกรรมเสี่ยงอุบัติเหตุ	พฤติกรรมที่ปลอดภัย
1. เชื่อมโลหะใกล้กัน สะเก็ดไฟกระเด็นถูกผู้อื่น	1. เชื่อมโลหะในระยะห่างที่ปลอดภัย
2. รถชนขณะข้ามถนน	2.1 ข้ามถนนตรงทางม้าลาย 2.2 มองดูรถก่อนข้ามถนน 2.3 ข้ามถนนตรงสัญญาณไฟจราจร
3. ท่อไอเสียรถมอเตอร์ไซด์ถูกขา	3.1 จูงรถด้วยความระมัดระวัง 3.2 จูงรถด้านที่ไม่มีท่อไอเสีย
4. วางเตารีดทิ้งไว้ที่ผ้ารองรีด ไฟไหม้	4. วางเตารีดไว้ที่ตะแกรงด้านข้าง หรือ ตั้งไว้
5. ตะปูตำเท้า	5. เดินด้วยความระมัดระวัง
6. มีดบาดนิ้ว	6. หันคมมีดออกจากตัว
7. ตกบันได	7. จับราวบันไดขณะเดินขึ้นลงบันได
8. พัดลมเพดานกระแทกศีรษะ	8. ไม่ยืนบนเตียงสองชั้นที่อยู่ใกล้พัดลม

กลุ่มที่ 2

อุบัติเหตุ / พฤติกรรมเสี่ยงอุบัติเหตุ	พฤติกรรมที่ปลอดภัย
1. รถเฉี่ยวขณะเดินข้ามถนน	1.1 ข้ามถนนตรงทางม้าลาย 1.2 ข้ามถนนบริเวณที่มีป้ายระวังคนข้ามถนน 1.3 มองรถก่อนข้าม
2. ขับมอเตอร์ไซด์ไม่สวมหมวกกันน็อค	2. สวมหมวกกันน็อคขณะขับมอเตอร์ไซด์
3. มีดบาดมือ	3. ใช้มีดด้วยความระวัง
4. มะพร้าวหล่นใส่ศีรษะ	4. ไม่นั่งใต้ต้นมะพร้าว
5. ตกจากเครื่องเล่นในสนาม	5. ระวัง
6. เขี่ยบันไดลื่นตกบันได	6.1 จับราวบันไดเวลาขึ้นลง 6.2 เช็ดพื้นให้แห้ง
7. จมน้ำ	7. ใส่ห่วงยางชูชีพเล่นน้ำ
8. ไฟช็อต , ไฟดูด	8. เช็ดมือให้แห้งเมื่อจับต้องสวิตช์ไฟฟ้า
9. รถชนเพราะขับรถขณะมึนเมา	9. เมาไม่ขับ

กลุ่มที่ 3

อุบัติเหตุ / พฤติกรรมเสี่ยงอุบัติเหตุ	พฤติกรรมที่ปลอดภัย
1. ยื่นอวัยวะออกไปนอกตัวรถ	1. นั่งโดยสารรถด้วยความเรียบร้อย
2. สุนัขกัด	2. เตรียมไม้ไว้ป้องกันสุนัข
3. ขับรถคึกคะนองด้วยความประมาท ไม่สวมหมวกนิรภัย และขับเร็ว	3. ใส่หมวกนิรภัย, ขับรถด้วยความเร็วที่เหมาะสม และมีสติ
4. ปีนระเบียง	4. ไม่ปีนระเบียง
5. รังแกเพื่อน	5. รักเพื่อน
6. เล่นราวบันได	6. เดินขึ้นลงและจับราวบันได
7. เขี่ยบตะปู (ไม่สวมรองเท้า)	7. ใส่รองเท้า , เก็บตะปูไว้ในที่ปลอดภัย
8. ปีนต้นไม้เก็บผลไม้	8. ใช้ไม้สอยผลไม้
9. มีดบาดมือ	9. ใช้มีดด้วยความระมัดระวัง

กลุ่มที่ 4

อุบัติเหตุ / พุทธกรรมเสี่ยงอุบัติเหตุ	พุทธกรรมที่ปลอดภัย
1. ขับมอเตอร์ไซด์เร็ว ไม่สวมนิรภัย ซ้อน 3 คน	1. ขับรถด้วยความเร็วที่เหมาะสม สวมหมวกนิรภัย ซ้อน 2 คน
2. ขับรถชนต้นไม้	2. ขับรถช้า ๆ เมาไม่ขับ รัดเข็มขัดนิรภัย
3. เล่นที่ขอบสระเบียด	3. ทำตะแกรงกั้นขอบสระเบียด
4. เดินกลางถนน รดเฉี่ยว	4. เดิน ยืนบนทางเท้า
5. วางของใช้เกะกะ	5. จัดของใส่ตู้
6. เด็กเล่นยา	6. เก็บยาไว้ในตู้
7. เก็บสายไฟ โดยไม่ดึงปลั๊กไฟออกก่อน	7. ดึงปลั๊กไฟก่อนเก็บสายไฟ

ในขั้นกำหนดสถานการณ์อุบัติเหตุในอนาคตนี้ (A_2) การวาดรูปของนักเรียนถูกจำกัดรูปแบบให้แสดงความคิดเห็นในเชิงวิเคราะห์สาเหตุของการเกิดอุบัติเหตุ และทบทวนความรู้ที่ได้รับจากห้องเรียนมาร่วมกันเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญา ใช้รูปวาดในเชิงเปรียบเทียบพฤติกรรมที่ปลอดภัยและพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุ จากภาพที่นักเรียนวาดทุกกลุ่มแสดงให้เห็นว่านักเรียนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุ หากนักเรียนทุกคนยอมรับและปฏิบัติตามแนวคิดที่นำเสนอในที่ประชุม ปัญหาอุบัติเหตุในโรงเรียนก็มีแนวโน้มที่จะควบคุมได้ จะเห็นได้ว่าการวาดรูปเป็นวิธีที่สามารถใช้ประเมินความรู้ความเข้าใจได้ในระดับหนึ่ง แต่จากการที่นักเรียนไม่ได้เป็นผู้กำหนดสถานการณ์อุบัติเหตุในอนาคตร่วมกันอย่างแท้จริง การวาดรูปในลักษณะดังกล่าว จึงไม่ก่อให้เกิดพันธกิจร่วมกันระหว่างนักเรียนที่จะดำเนินการป้องกันอุบัติเหตุในโรงเรียนเท่าที่ควร

ประชุมปฏิบัติการ 3 คิดค้นวิธีการที่จะทำให้โรงเรียนปลอดภัยอุบัติเหตุ (I_1, I_2)

การประชุมใหญ่

- ให้ผู้เข้าร่วมประชุมแต่ละคนคิด "ถ้าจะให้โรงเรียนปลอดภัยจากอุบัติเหตุในอนาคตจะต้องทำอย่างไร กิจกรรมหรือโครงการอะไรบ้าง"

- เขียนรายชื่อกิจกรรมหรือโครงการลงบนกระดาษเพื่อเสนอให้กลุ่มพิจารณา

ประชุมกลุ่มย่อย

- ให้ผู้เข้าร่วมประชุมไปหารือกิจกรรมในกลุ่มย่อย โดย

1. ให้แต่ละคนเสนอกิจกรรมหรือโครงการ โดยให้เหตุผลว่าจำเป็นหรือมีประโยชน์อย่างไร (เพื่อให้กลุ่มสามารถพิจารณาถึงความสำคัญของกิจกรรมหรือโครงการ)

2. รวบรวมบัญชีกิจกรรม หรือโครงการที่กลุ่มเห็นพ้องต้องกันว่าเป็นข้อเสนอกลุ่ม โดยจะต้องเป็นกิจกรรมหรือโครงการที่มีเหตุผล

- เลือกผู้แทนกลุ่มให้เสนอข้อยุติของกลุ่ม

ประชุมกลุ่มใหญ่

- ให้ผู้แทนแต่ละกลุ่มเสนอกิจกรรม หรือโครงการที่จะทำให้โรงเรียนปลอดภัย โดยนำรายชื่อกิจกรรมหรือโครงการของแต่ละกลุ่มติดไว้บนกระดาน เพื่อให้สมาชิกทุกคนจะได้เห็น และจะต้องแสดงเหตุผลว่า "ทำไมจึงจำเป็นต้องทำโครงการดังกล่าว" และ "จะได้ประโยชน์อย่างไร" และเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมประชุมได้ซักถาม และวิจารณ์ข้อเสนอของกลุ่ม

- สรุปกิจกรรมหรือโครงการของกลุ่มที่จะให้โรงเรียนปลอดภัย

- เรียงลำดับความสำคัญของกิจกรรมหรือโครงการ (I_2)

- แยกกิจกรรมหรือโครงการเป็นกิจกรรมที่นักเรียนทำเอง กิจกรรมที่นักเรียนต้องร่วมกับหน่วยงานของโรงเรียน และกิจกรรมที่ต้องขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานภายนอก

ผลการคิดค้นวิธีการที่สำคัญซึ่งจะทำให้บรรลุเป้าหมาย (I_1, I_2)

เมื่อให้นักเรียนพิจารณาข้อมูลที่นักเรียนนำเสนอในที่ประชุมที่ผ่านมา นักเรียนส่วนใหญ่มีความเห็นพ้องกันว่าอุบัติเหตุก่อให้เกิดผลกระทบอย่างมาก แต่ที่ผ่านมาและอุบัติเหตุส่วนใหญ่ มักจะเกิดขึ้นกับน้องในระดับอนุบาลและระดับประถม พี่ ๆ ระดับมัธยมศึกษาวิธีป้องกันตนเองแล้ว น่าจะป้องกันอุบัติเหตุในกลุ่มน้อง ๆ มากกว่า เมื่อถามถึงบทบาทหน้าที่ของนักเรียน นักเรียนตอบว่ามีหน้าที่ดูแลเด็กเดือนเวลาน้องทำผิดและเล่นอันตราย แต่บางครั้งเดือนแล้วน้องจะลืม น้องบางคนไม่เชื่อฟัง ต้องเตือนบ่อย ๆ เมื่อ นักเรียนคิดว่าการป้องกันอุบัติเหตุและการรักษาพยาบาลเป็นหน้าที่ของครูพยาบาล เมื่อผู้วิจัยถามว่าถ้าครูพยาบาลไม่อยู่นักเรียนจะทำอย่างไร นักเรียนตอบว่าจะบอกครูเวร และถ้าครูเวรไม่อยู่ก็จะบอกครูหอพัก ผู้วิจัยจึงถามว่าถ้านักเรียนได้รับบาดเจ็บแล้วครูพยาบาล ครูหอพัก และครูเวรไม่อยู่ หรือบอกว่าช่วยบ่อย ๆ แล้ว เมื่อเหมือนกับที่นักเรียนเตือนน้อง นักเรียนจะทำอย่างไร นักเรียนในที่ประชุมนิ่งเงียบไป แสดงสีหน้าครุ่นคิด ครูพยาบาลช่วยกระตุ้นนักเรียนว่า ขณะนี้ผู้วิจัยกำลังสอนให้นักเรียนรู้จักวิธีการจัดการกับปัญหา ให้นักเรียนฝึกคิดและพัฒนาตนเองจากการปฏิบัติ เมื่อนักเรียนรู้วิธีแล้วนักเรียนก็จะสามารถนำความรู้ไปใช้จัดการกับปัญหาอย่างอื่นได้ และยกตัวอย่างนักเรียนรุ่นพี่ที่รู้วิธีการไปใช้

บริการของโรงพยาบาลเองได้ นักเรียนจึงถามขั้นตอนในกระบวนการต่อไป ซึ่งเป็นขั้นเรียงลำดับความสำคัญของกิจกรรมหรือโครงการ(1₂) ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันพิจารณาปัญหาอุปสรรคที่รุนแรง แรงต้าน และสามารถดำเนินการป้องกันได้ในขั้น A₂ นักเรียนยังไม่กล้าตัดสินใจ ใช้วิธีการมองเพื่อนและยกมือตามเพื่อน จนกระทั่งผู้วิจัยกระตุ้นให้นักเรียนคิดและตัดสินใจด้วยตนเอง เหมือนกับการเลือกศึกษาต่อ โดยใช้วิธีสุ่มถามนักเรียน นักเรียนคนหนึ่งตอบว่าต้องการเรียนต่อเอกพลศึกษา ส่วนอีกคนหนึ่งตอบว่าต้องการศึกษาต่อเอกนาฏศิลป์ เมื่อผู้วิจัยถามว่านักเรียนในที่ประชุมก็จะเลือกเรียนนาฏศิลป์หรือพลศึกษาตามเพื่อนเหมือนกันหรือไม่ นักเรียนส่วนใหญ่หัวเราะ และตอบว่าไม่เลือก เข้าใจแล้ว และตัดสินใจพิจารณาจัดการอุปสรรคต่าง ๆ ดังนี้คือ

1. อุปสรรคจากการฝึกงานอาชีพต่าง ๆ
2. อุปสรรคในที่พัก
3. อุปสรรคจากการจราจร
4. อุปสรรคที่เกิดจากพฤติกรรมที่ไม่ปลอดภัยของตัวนักเรียนเอง

ทั้งนี้ นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นว่า อุปสรรคในที่พักและอุปสรรคที่เกิดจากพฤติกรรมที่ไม่ปลอดภัยเป็นปัญหาที่นักเรียนสามารถจัดการเองได้โดยจะใช้วิธีสอนน้อง ๆ แต่อุปสรรคจากการฝึกงานอาชีพและอุปสรรคจากการจราจรต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่าย ทั้งครู นักเรียน และหน่วยงานต่าง ๆ นักเรียนยังไม่มีวิธี ต้องการศึกษาดูงานเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงาน โดยเลือกศึกษาดูงานที่โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ และวิทยาลัยเทคนิคเชียงใหม่ ครูพยาบาลแนะนำให้ผู้วิจัยประสานงานกับประธานชมรมผู้ประกอบการและครูโรงเรียนโสตศึกษาอนุสารสุนทร ซึ่งเป็นคณะกรรมการท่านหนึ่งของวิทยาลัยเทคนิคเชียงใหม่ ช่วยติดต่อศึกษาดูงานและเสนอเป็นโครงการระหว่างปีการศึกษา พร้อมทั้งเสนอให้ขอเอ็มบอร์ดความรู้จากสำนักงานคุ้มครองแรงงานและสวัสดิการสังคมเพื่อให้นักเรียนศึกษาและดำเนินโครงการป้องกันอุปสรรคในโรงเรียนต่อไป ในขั้นคิดค้นวิธีการที่สำคัญที่จะบรรลุเป้าหมาย (1₁,1₂) นี้ มีโครงการต่าง ๆ เกิดขึ้นดังต่อไปนี้

ตาราง 3 แสดงโครงการป้องกันอุปสรรคของนักเรียน

ลำดับที่	โครงการ	ผู้รับผิดชอบ
1	โครงการพี่สอนน้อง	- พี่ ๆ ระดับมัธยมศึกษาทุกคน
2	โครงการจัดบอร์ดความรู้	- ครูพยาบาล นักเรียน ผู้วิจัย
3	โครงการศึกษาดูงาน	- ครูพยาบาล นักเรียน ผู้วิจัย

ทั้งนี้โครงการที่สอนน้อง นักเรียนในที่ประชุมตกลงร่วมกันว่าจะช่วยกันรับผิดชอบ ตักเตือนน้องเมื่อพบน้องทำผิด ไม่กำหนดกิจกรรมและผู้รับผิดชอบ แต่พบว่า น.ส.น้ำตาล ศรีบุญเรือง ชั้นม.4 รับอาสาดำเนินกิจกรรมอบรมความรู้เกี่ยวกับอุบัติเหตุให้นักเรียนบนหอพักหญิง ภายหลังจากสอบถามแหล่งรูปภาพโปสเตอร์เกี่ยวกับอุบัติเหตุ ขอเยี่ยมกระดาดและสีจากผู้วิจัยแล้ว น.ส.น้ำตาลได้ชักชวนให้น้อง ๆ บนหอพักช่วยวาดรูปและระบายสีภาพการป้องกันอุบัติเหตุ และให้ สอนสุขศึกษาให้น้อง ๆ ในการประชุมอบรมประจำวันบนหอพักหญิง ส่วนนายคมสันต์ มิ่งเชื้อ ชั้น ม.4 ขอเยี่ยมภาพวาดของการประชุมเชิงปฏิบัติการไปสอนน้อง ๆ ที่ห้องพักชาย (เด็กเล็ก) เช่นกัน ซึ่งที่ผ่านมาทั้งนักเรียนทั้งสองคนนี้น่าจะเป็นเพียงผู้เข้าร่วมกิจกรรม จะเห็นได้ว่ากิจกรรมวาดรูปของ กระบวนการเอไอซี มีส่วนช่วยสนับสนุนให้นักเรียนเกิดความมั่นใจที่จะใช้ศักยภาพของตนเอง แสดงความปรารถนาดีต่อสมาชิกในหอพัก รู้จักประยุกต์ใช้เทคนิคการวาดรูปเป็นสื่อกลางชักชวน น้อง ๆ มาทำกิจกรรมร่วมกัน และสอนวิธีการป้องกันอุบัติเหตุให้แก่น้องด้วยความเต็มใจ

อย่างไรก็ตาม ในขั้นคิดค้นวิธีการที่จะทำให้นักเรียนปลอดภัยอุบัติเหตุนี้ (I₁, I₂) จะเห็นว่า นักเรียนส่วนใหญ่มองปัญหาอุบัติเหตุเป็นเรื่องของบุคคล อุบัติเหตุมักจะเกิดขึ้นในเด็กเล็ก เนื่องจาก ชุกชนและขาดความรู้ วิธีการลดอุบัติเหตุคือการสอนให้น้องรู้ นักเรียนคิดว่าการป้องกันอุบัติเหตุเป็น บทบาทหน้าที่ของครูพยาบาล ครูเวร และครูหอพัก ที่ผ่านมานักเรียนไม่มีส่วนร่วมเป็นผู้กำหนด สถานการณ์อุบัติเหตุในโรงเรียน นักเรียนจึงคิดว่าไม่ใช่หน้าที่ของตนเองและไม่มีส่วนร่วมในการ ป้องกันอุบัติเหตุในโรงเรียนเท่าที่ควร อย่างไรก็ตาม เมื่อนักเรียนได้รับการกระตุ้นด้วยคำถามที่โยน ถึงนักเรียนในฐานะของผู้ที่ได้รับผลกระทบจากอุบัติเหตุ และพิจารณาถึงประโยชน์ที่จะได้รับ (Stakeholders) จากการเข้าร่วมขั้นตอนต่าง ๆ ของกระบวนการเอไอซีแล้ว นักเรียนจึงตัดสินใจ เลือกวิธีการดำเนินการป้องกันอุบัติเหตุ คือ โครงการที่สอนน้อง โครงการจัดบอร์ดความรู้ และ โครงการศึกษาดูงาน ซึ่งเป็นรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้เป็นประจำในโรงเรียน แต่ในครั้งนี้ นักเรียนเป็นผู้ระบูกิจกรรมเพื่อดำเนินการป้องกันอุบัติเหตุในโรงเรียนเอง ในฐานะเจ้าของปัญหา และเป็นเจ้าของกิจกรรม

ประชุมปฏิบัติการ 4 การแสวงหาผู้รับผิดชอบ (C₁)

ประชุมกลุ่มใหญ่

- นำกิจกรรมหรือโครงการที่ทำร่วมกับหน่วยงานของโรงเรียนและหน่วยงานอื่นมา พิจารณา โดยมอบหมายความรับผิดชอบให้บุคคล หรือกลุ่มคนในการติดตามและเสนอต่อหน่วยงาน หรือแหล่งทุน และกำหนดว่ากิจกรรมใดจะเริ่มของบประมาณ และคาดว่าจะได้ดำเนินการเมื่อไร

- นักกิจกรรมที่ผู้เข้าร่วมประชุมกำหนดว่า จะทำเองมาพิจารณาขอบข่ายภารกิจ โดยเปิดโอกาสให้ทุกคนเลือกกิจกรรมที่ตนสนใจ โดยลงรายชื่อต่อท้ายกิจกรรมที่ติดอยู่บนกระดาน
- แบ่งกลุ่มย่อยตามกิจกรรมโดยมีสมาชิกกลุ่มตามที่ได้ลงนามไว้

ประชุมปฏิบัติการ 5 จัดทำแผนปฏิบัติการ (C_2)

ประชุมกลุ่มย่อย

- จัดทำแผนงานการดำเนินงานของกิจกรรมที่ทำเองโดยระบุกิจกรรม เป้าหมาย ระยะเวลา สถานที่งบประมาณ ผู้รับผิดชอบ ฯลฯ
 - กลุ่มที่จะต้องดำเนินการติดตามกิจกรรม หรือโครงการที่เสนอหน่วยงานต่าง ๆ นำโครงการมาทำการวางแผนการติดตาม โดยกำหนดกิจกรรม เป้าหมาย ระยะเวลา สถานที่หน่วยงานดำเนินการ ผู้รับผิดชอบดำเนินการ
 - เลือกผู้แทนกลุ่มให้เป็นผู้เสนอรายงาน
- ประชุมกลุ่มใหญ่
- นำเสนอรายละเอียดของกิจกรรมหรือโครงการตามที่กลุ่มได้คิดว่าจะทำโดยรายงานอย่างละเอียดตามที่ระบุไว้
 - ที่ประชุมอภิปรายเพิ่มเติมและตกลงเกี่ยวกับการดำเนินงาน โดยมอบหมายให้ผู้รับผิดชอบกิจกรรมหรือโครงการกำหนดเวลา สถานที่ให้แน่นอน
 - สำหรับกิจกรรมโครงการที่จะเสนอต่อหน่วยงานภายนอก หรือหน่วยงานอื่น ๆ ให้สมาชิกเลือกผู้แทนเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการ เสนอว่าจะดำเนินการอย่างไร
 - สรุปผลการประชุม รวบรวมกิจกรรมหรือโครงการโรงเรียนปลอดภัย และปิดการประชุม

ผลการกำหนดแผนปฏิบัติการและผู้รับผิดชอบ (C_1, C_2)

ในขั้นนี้เว้นระยะห่างจากช่วงคิดค้นวิธีการสำคัญที่จะทำให้บรรลุเป้าหมาย (I_1, I_2) ประมาณ 1 สัปดาห์ ครูพยาบาลให้ผู้วิจัยเขียนโครงการป้องกันอุบัติเหตุในโรงเรียน เพื่อนำเสนอขออนุมัติจากผู้อำนวยการให้เป็นโครงการระหว่างปี และใช้ประกอบหนังสือขออนุญาตศึกษาดูงานในสถานที่ที่นักเรียนเสนอความคิดเห็น ได้แก่ โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ และวิทยาลัยเทคนิคจังหวัดเชียงใหม่ แต่เนื่องจากครูพยาบาลและครูแนะแนว มีความเห็นว่าการศึกษาดูงานที่วิทยาลัยเทคนิคนั้น น่าจะได้ประโยชน์เกี่ยวกับการศึกษาต่อสายอาชีพของนักเรียนที่จะจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นด้วย จึงบูรณาการโครงการศึกษาดูงานป้องกันอุบัติเหตุและโครงการแนะแนวไว้ร่วมกัน และให้นักเรียนที่กำลังศึกษาระดับชั้น ม.3 เข้าร่วมการศึกษาดูงานที่วิทยาลัยเทคนิคด้วย เนื่องจากมีเวลาจำกัด จึงขอระงับการศึกษาดูงานที่โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ไว้ก่อน

ในระหว่างที่รอผลการติดต่อประสานงานนี้ มีนักเรียนชั้น ม.3-ม.4 มาสอบถามวันและเวลาที่จะไปศึกษาดูงานกับผู้วิจัยอย่างต่อเนื่อง ประธานนักเรียนแจ้งให้ผู้วิจัยทราบว่า มีรุ่นน้องสนใจมาก ผู้วิจัยชี้แจงให้นักเรียนทราบว่า ประสานงานแล้ว รออนุมัติจากวิทยาลัยเทคนิคเชียงใหม่ เมื่อผู้วิจัยสอบถามความคืบหน้า เกี่ยวกับการกำหนดผู้รับผิดชอบดำเนินงานป้องกันอุบัติเหตุในโรงเรียน ประธานนักเรียนบอกว่ายังไม่ได้ดำเนินการ เนื่องจากมีภาระงานมาก ไม่มีเวลา ต้องทำผังโครงสร้างคณะกรรมการนักเรียน เช่นเดียวกับนักเรียนชั้น ม.5 บอกว่าต้องทำรายงาน และการบ้าน รวมทั้งจัดทำวารสารซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมการเรียนรู้ประจำภาคเรียนที่ 1 ครูพยาบาลบอกเหตุผลว่าการที่นักเรียนชั้น ม.5 และ ม.6 ไม่เร่งรัดโครงการศึกษาดูงาน เพราะนักเรียน ม.5 และ ม.6 จะต้องช่วยเหลือกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนค่อนข้างมากอยู่แล้ว ครูส่วนใหญ่จะมอบหมายงานให้นักเรียนเก่ง ๆ เป็นผู้รับผิดชอบกำกับดูแลเพื่อนและน้อง เพราะนักเรียนกลุ่มนี้สามารถจับประเด็นได้เร็ว ไม่ต้องชี้แจงมากและมีความรับผิดชอบ นักเรียนคงจะกลัวว่าถ้าใครไปศึกษาดูงาน จะต้องรับผิดชอบกิจกรรมป้องกันอุบัติเหตุอีกกิจกรรมหนึ่ง และเหนื่อยเพิ่มขึ้นอีก ผู้วิจัยจึงสอบถามประธานและรองประธานนักเรียนถึงสถานการณ์ที่เกิดขึ้น พบว่าประธานและรองประธานนักเรียนมีภาระงานมาก เนื่องจากเป็นคนเก่ง เมื่อถามว่าเพื่อน ๆ ช่วยแบ่งเบาภาระงานมากน้อยเพียงใด ประธานและรองประธานนักเรียนตอบว่าน้อยมาก ส่วนใหญ่เพื่อน ๆ ที่เป็นคณะกรรมการนักเรียนคือหัวหน้าและรองหัวหน้าของแต่ละกลุ่มสี เป็นนักเรียนระดับชั้น ม.6 และ ม.5 ตามลำดับ มีหน้าที่ดูแลการปฏิบัติประจำวันของแต่ละคนรับผิดชอบ ผู้วิจัยจึงนัดหมายนักเรียนมัธยมปลายทั้งหมดเข้าร่วมประชุมอีกครั้ง เพื่อช่วยเหลือนักเรียนในชั้นกำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการนักเรียนโดยใช้แนวคิดจากชั้น (A_1, A_2) มาประยุกต์ใช้เพื่อให้นักเรียนเข้าใจสถานการณ์และกำหนดทิศทางการบริหารงานคณะกรรมการนักเรียนที่พึงประสงค์แก่ทุกฝ่าย ผู้วิจัยเชิญประธานนักเรียน รองประธานนักเรียน และคณะกรรมการนักเรียนหัวหน้ากลุ่มสีออกมาชี้แจงหน้าที่ความรับผิดชอบต่าง ๆ เมื่อสอบถามว่าใครต้องการเป็นประธานและรองประธานบ้าง นักเรียนในที่ประชุมทุกคนปฏิเสธ พร้อมทั้งให้เหตุผลว่าภาษามือของตนเองไม่ดี น้องไม่ยอมรับ นักเรียนบางคนบอกว่าน้องๆ ไม่กลัวตน เมื่อผู้วิจัยย้อนถามว่าถ้านักเรียนทุกคนปล่อยให้ประธานและรองประธานทำงานทั้งหมด คิดว่าประธานและรองประธานนักเรียนเหนื่อยไหม ที่ประชุมยอมรับว่าประธานนักเรียนและรองประธานมีภาระงานมาก จากนั้นผู้วิจัยให้นักเรียนศึกษาคำสั่งการแต่งตั้งครูเพื่อปฏิบัติหน้าที่คณะกรรมการในกิจกรรมต่าง ๆ จากนั้นถามนักเรียนว่าถ้าโรงเรียนมีกิจกรรมแล้ว ผู้อำนวยการและรองผู้อำนวยการต้องเป็นคนไปซื้ออาหาร จัดสถานที่ ต้อนรับแขก ประเมินงานและบันทึก

วิดีโอเองทั้งหมดหรือไม่ นักเรียนพิจารณาคำสั่งการแต่งตั้งครูปฏิบัติหน้าที่คณะกรรมการ
 ในกิจกรรมต่าง ๆ แล้วตอบว่าไม่ ผู้วิจัยชี้ให้นักเรียนสังเกตว่าครูแต่ละคนมีบทบาทหน้าที่ที่ต้อง
 รับผิดชอบแตกต่างกัน บางคนอาจรับผิดชอบงานมากกว่า 1 ตำแหน่ง มีผู้อำนวยการและ
 รองผู้อำนวยการเป็นผู้พิจารณามอบหมายงานตามความสามารถของบุคคลนั้น ๆ จากนั้นผู้วิจัย
 จึงให้นักเรียนผลัดกันออกมายืนหน้าที่ประชุม แล้วให้เพื่อน ๆ ในที่ประชุมพิจารณาแต่ความ
 สามารถความดีเท่านั้น ห้ามวิพากษ์วิจารณ์ พร้อมทั้งบันทึกลงกระดานไวท์บอร์ด จากนั้นจึงชี้แจง
 ให้นักเรียนในที่ประชุมทราบว่า คนที่มีความสามารถลักษณะนั้น ๆ มีความสำคัญมากต่อการ
 ปฏิบัติหน้าที่ใด และเรียกตำแหน่งงานของผู้ที่รับผิดชอบหน้าที่นี้ว่าอะไร จากนั้นนักเรียนในที่
 ประชุมร่วมกันกำหนดบทบาทและหน้าที่ที่ความรับผิดชอบตามความสนใจ นักเรียนไป-กลับชั้น ม.6
 กลุ่มหนึ่งอาสาปฏิบัติหน้าที่ดูแลความสะอาดบริเวณโรงอาหารทันที บางคนอาสาจะดูแลระเบียบ
 แถว บางคนเพื่อนเสนอให้ปฏิบัติหน้าที่ดูแลความประพฤติของน้องเพราะมีร่างกายสูงใหญ่
 แข็งแรง โดยให้เหตุผลว่าน้อง ๆ จะเกรงใจและเชื่อฟังมากกว่า แต่มีนักเรียนกลุ่มหนึ่งที่ยังไม่มี
 บทบาทหน้าที่ ได้แก่ กลุ่มนักเรียนที่มีความพิการซ้ำซ้อน มีรูปร่างแคระแกรน ผู้วิจัยจึงให้นักเรียน
 กลุ่มนี้ออกมาหน้าที่ประชุมอีกครั้งหนึ่ง เพื่อน ๆ ในที่ประชุมหลายคนแสดงความเห็นว่านักเรียน
 คนดังกล่าวตัวเล็ก น้อง ๆ ไม่เชื่อฟัง เป็นกรรมการไม่ได้ ผู้วิจัยจึงถามนักเรียนผู้นั้นต่อหน้าที่ประชุม
 ว่าใช้กาและกรรไกรเป็นหรือไม่ นักเรียนคนนี้ตอบว่าเป็น ผู้วิจัยถามที่ประชุมว่า การตัดกระดาษ
 ตกแต่งบอร์ดความรู้มีความจำเป็นต้องใช้ร่างกายสูงใหญ่หรือไม่ นักเรียนในที่ประชุมตอบว่าไม่
 และยอมรับให้เพื่อนคนดังกล่าวรับผิดชอบการจัดบอร์ดให้ความรู้ ต่อมาภายหลังผู้วิจัยสังเกตว่า
 นักเรียนคนนี้วาดรูปสวย ถึงแม้จะไม่สวยระดับได้รางวัล แต่ก็สามารถวาดรูปสื่อความคิดได้
 ชอบแสดงท่าทางตลก ๆ เช่น บังคับกล้ามเนื้อท้องเป็นลูกคลื่น และมีมุขตลกทำให้บรรยากาศในที่
 ประชุมสนุกสนานหลายครั้ง นอกจากนี้สามารถเรียนรู้วิธีการทำงานต่าง ๆ กับรองประธาน
 นักเรียน และช่วยเหลือเพื่อนทำกิจกรรมต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ นักเรียนหญิงอีกคนหนึ่งที่อยู่
 บอกว่าเป็นคนประหยัด และซื่อสัตย์ จึงได้ปฏิบัติหน้าที่เหรียญ นักเรียนบางคนเพื่อน ๆ บอกว่า
 คุยเก่ง สนใจแต่เรื่องความสวยความงาม ผู้วิจัยจึงย้อนถามประธานนักเรียนว่าถ้ามีกิจกรรม
 การแสดงประธานช่วยแต่งหน้าให้นักแสดงได้หรือไม่ ประธานนักเรียนตอบว่าทำไม่เป็น ผู้วิจัย
 จึงถามนักเรียนหญิงที่ออกมาหน้าที่ประชุมว่าคิดว่าตนเองสามารถทำงานที่ผู้วิจัยถามประธาน
 นักเรียนได้หรือไม่ นักเรียนคนดังกล่าวตอบทันทีว่าทำได้ ที่ประชุมมีมติให้นักเรียนคนนี้อยู่ฝ่ายกิจ
 กรรมการแสดง มีหน้าที่ช่วยแต่งหน้าและแต่งกายนักแสดง เมื่อเขียนตำแหน่งหน้าที่บนกระดานที่
 ประชุมครบถ้วน ได้ผังโครงสร้างคณะกรรมการที่นักเรียนมีส่วนร่วมในการพิจารณามอบหมาย

บทบาทหน้าที่ บนพื้นฐานการยอมรับในความรู้ ความสามารถและคุณความดีต่อกัน (ภาคผนวก ค) ประธานนักเรียนซึ่งช่วงแรกของการจัดประชุมไม่ค่อยให้ความสนใจนัก รับผิดชอบที่กึ่งโครงสร้างดังกล่าวไว้ทันที

ภายหลังจากที่มีการระดมสมองจัดตั้งคณะกรรมการนักเรียนแล้ว ผู้วิจัยสังเกตว่า นักเรียนเข้ามาปรึกษาผู้วิจัยเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่การทำงาน และการทำผังโครงสร้าง คณะกรรมการอย่างต่อเนื่อง ระหว่างการจัดทำผังโครงสร้างคณะกรรมการในห้องเรียน ประธานและรองประธานกลุ่มแบ่งงานให้เพื่อนคณะกรรมการนักเรียนฝ่ายจัดบอร์ดความรู้ช่วยกิจกรรมดังกล่าวด้วย นักเรียนทำงานร่วมกันด้วยความตั้งใจ นักเรียนบางคนทำงานพลาด เช่น ติดกาวสกปรกเลอะเทอะ ในเบื้องต้นนักเรียนที่มีความชำนาญจะทำจะตำหนิ ผู้วิจัยแนะนำถ้าเพื่อนที่ยังไม่เก่งทำงานพลาดแล้วถูกตำหนิ ต่อไปเพื่อนไม่ช่วยแล้วนักเรียนจะอย่างไร นักเรียนที่ชำนาญจึงเปลี่ยนท่าที่เป็นแนะนำเพื่อน ปรากฏว่าการทำงานค่อย ๆ ดีขึ้นตามลำดับ และสามารถรับผิดชอบงานในส่วนที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จ นักเรียนบางคนนำกระดาษสีมาตัดเป็นดอกไม้ บางคนบอกผู้วิจัยว่าลืมไปแล้ว จึงต้องเรียนรู้และสังเกตวิธีทำจากเพื่อนใหม่ นักเรียนชายบางคนช่วยตัดดอกไม้แต่งบอร์ดอย่างไม่เคอะเขิน มีการพลิกแพลงรูปแบบกันอย่างสนุกสนาน มีกระดาษสีไม่เพียงพอ นักเรียนให้เพื่อนไปติดต่อขอวัสดุอุปกรณ์เพิ่มเติมจากครู นักเรียนบางคนบอกด้วยสีหน้าภูมิใจว่าเหมือนของครูเลย และดีใจที่เริ่มใช้ผังโครงสร้างคณะกรรมการอย่างนี้ สุดท้ายประธานนักเรียนได้ประชาสัมพันธ์ให้นักเรียนและคณะครูในโรงเรียนทราบหน้าเสาธงหลังเคารพธงชาติ และระบุผู้รับผิดชอบไปศึกษาดูงานที่วิทยาลัยเทคนิคเชียงใหม่ และผู้รับผิดชอบกิจกรรมจัดบอร์ดให้ความรู้ได้

ในขั้นกำหนดแผนปฏิบัติการและผู้รับผิดชอบ (C_1, C_2) นี้ พบว่านักเรียนยังไม่เข้าใจวิธีการกระจายบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ ที่ผ่านมามีนักเรียนที่มีลักษณะผู้นำ เรียนเก่ง สามารถใช้ภาษามืออย่างชำนาญจะได้รับคัดเลือกให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อนนักเรียนและครูยอมรับ และได้ฝึกฝนตนเองจากการทำงานร่วมกับครูอยู่เสมอ ส่วนนักเรียนที่มีระดับสติปัญญาตั้งแต่ปานกลางลงมา หรือมีความพิการซ้ำซ้อน ส่วนใหญ่จะเป็นผู้ชม ผู้เข้าร่วมกิจกรรมที่ครูและเพื่อนนักเรียนแกนนำจัดขึ้น ความเคยชินกับระบบคนเก่งทำงานดังกล่าว ส่งผลกระทบต่อนักเรียนทุกกลุ่ม ทำให้นักเรียนที่เรียนเก่ง ผู้นำนักเรียนมีภาระงานมาก และทำให้นักเรียนที่มีระดับสติปัญญาปานกลาง มีความพิการซ้ำซ้อน และนักเรียนที่ใช้ภาษามือไม่คล่อง ใช้ศักยภาพด้านอื่น ๆ ของตนสนับสนุนการทำงานของเพื่อนเหล่านั้นน้อยมาก

เมื่อนักเรียนใช้กระบวนการเอไอซีร่วมกันกำหนดแผนปฏิบัติการและผู้รับผิดชอบ (C₁, C₂) โดยพิจารณาจากการยอมรับคุณค่าและความสามารถของแต่ละบุคคล ทำให้นักเรียน รู้จักวิธีจัดระบบ จัดคน และจัดทำผังโครงสร้างคณะกรรมการในรูปแบบใหม่สำเร็จลุล่วงไปได้ ด้วยดี นักเรียนแต่ละคนมีความพึงพอใจบทบาทหน้าที่ของตนเอง มีความสุขที่จะเรียนรู้จากการ ทำงานร่วมกัน และประสานงานเพื่อใช้ทรัพยากรในโรงเรียนเพื่อให้งานสำเร็จ

การนำแผนการปฏิบัติไปปฏิบัติจริง

ภายหลังการประชุมเชิงปฏิบัติการแล้ว ประธานนักเรียนได้มอบหมายให้คณะกรรมการ นักเรียนทุกฝ่ายส่งตัวแทนไปศึกษาดูงานที่วิทยาลัยเทคนิคเชียงใหม่ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการ ดำเนินการป้องกันอุบัติเหตุในโรงเรียน ในขณะเดียวกันได้มีการดำเนินงานของคณะกรรมการฝ่าย ต่าง ๆ อย่างแข็งขัน ไม่ว่าจะเป็นคณะกรรมการจัดบอร์ดความรู้เกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุ คณะกรรมการให้สุขศึกษาหลังเคารพธงชาติ คณะกรรมการระเบียบแถว คณะกรรมการดูแล ความสะอาดเรียบร้อยของโรงอาหาร คณะกรรมการสุขภาพนักเรียน ซึ่งแต่ละงานจะมีผู้รับผิดชอบ 2-4 คน นักเรียนสามารถจดจำได้อย่างรวดเร็วว่าพี่และเพื่อนแต่ละคนรับผิดชอบงานอะไร และ ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความตั้งใจ เห็นได้จากมีนักเรียนชายคนหนึ่งปวดท้องและอาเจียน คณะกรรมการ สุขภาพนักเรียนทั้ง 4 คนรีบช่วยกันพาน้องไปที่ห้องพยาบาลทันที รวมทั้งสอบถามเกี่ยวกับการใช้ ยาและวิธีการปฐมพยาบาลเบื้องต้นจากครูพยาบาลและผู้วิจัย นักเรียนฝ่ายโสตทัศนูปกรณ์ติดต่อ ขอคำแนะนำเกี่ยวกับการบันทึกภาพจากครูฝ่ายโสตทัศนูปกรณ์ของโรงเรียน ครูบางท่านชมเชยว่า คณะกรรมการนักเรียนดูแลระเบียบแถวก่อนรับประทานอาหารเรียบร้อยขึ้น เริ่มมีการนำรูปแบบ โครงสร้างคณะกรรมการไปสนับสนุนงานของกลุ่มสืบหอพักหญิง 1 หอพักชาย 2 3 และหอพัก หญิง 2 ตามลำดับ (ภาคผนวก ค) ดังนี้คือ

หอพักหญิง 1

1. หัวหน้าหอพัก
2. รองหัวหน้าหอพัก
3. งานเฝ้าระวังความสะอาดอาคารสยามบรมราชกุมารี (ด้านหอพักหญิง 1)
4. งานป้องกันการโรคไข้เลือดออก และความเรียบร้อยของเรือนนอน
5. งานดูแลการใช้ไฟฟ้าและน้ำประปา
6. งานดูแลความสะอาดเรียบร้อยของห้องน้ำ
7. งานกำกับดูแลการจัดเก็บรองเท้าให้เป็นระเบียบ
8. งานดูแลความสะอาดเรียบร้อยของห้องเก็บเสื้อผ้าบนดาดฟ้า

หอพักชาย 2 3

1. หัวหน้าหอพัก
2. รองหัวหน้าหอพัก
3. งานดูแลการใช้ไฟฟ้าและน้ำประปา
4. งานตรวจสอบคนออกนอกบริเวณไปตลาด
5. งานดูแลความสะอาดเรียบร้อยของเรือนนอนและห้องน้ำ
6. งานกำจัดขยะ
7. งานบอร์ดความรู้
8. งานกำกับดูแลการจัดเก็บรองเท้าของนักเรียนให้เป็นระเบียบ
9. งานวินัยการแต่งกาย
10. งานดูแลความประพฤติของนักเรียน

หอพักหญิง 2

1. หัวหน้าหอพัก
2. รองหัวหน้าหอพัก
3. งานดูแลระเบียบแถว
4. งานดูแลความสะอาดเรียบร้อยบริเวณเรือนนอนและคาดฟ้า
5. งานดูแลความสะอาดเรียบร้อยของอาคารสยามบรมราชกุมารีด้านหอพักหญิง 2 ชั้น

1-4 และสนามวอลเลย์บอล

6. งานดูแลความสะอาดเรียบร้อยของห้องน้ำ และการกำจัดขยะ
7. งานสุขภาพนักเรียน
8. งานดูแลการใช้ไฟฟ้าและน้ำประปาในอาคารเรือนนอน และอาคารสยามบรมราช

กุมารีชั้น 4

9. งานกำกับดูแลการจัดเก็บรองเท้าให้เป็นระเบียบ

เมื่อมีคณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ บนหอพักแล้ว ภายหลังจากที่นักเรียนศึกษาดูงานจากวิทยาลัยเทคนิคเชียงใหม่ นักเรียนนำภาพที่บันทึกไว้จากการศึกษาดูงานไปเผยแพร่ให้นักเรียนคนอื่นดู นักเรียนเสนอแนวทางในการป้องกันอุบัติเหตุในโรงเรียนที่หลากหลาย เช่น ทำป้ายเตือนอุบัติเหตุในบริเวณต่าง ๆ ของโรงเรียน ทำทางม้าลายในโรงเรียน ติดตั้งป้ายจราจรหน้าโรงเรียน ทำป้ายเตือนบุคคลที่ขับรถเข้าออกบริเวณโรงเรียน แบ่งทางเดินขึ้นลงบันได ทำป้ายห้ามพฤติกรรม

ที่เสี่ยงต่ออุบัติเหตุและแนะนำพฤติกรรมที่ปลอดภัย ในเบื้องต้นนี้นักเรียนต้องการทำป้ายเตือนอุบัติเหตุในบริเวณต่าง ๆ ของโรงเรียน ในขั้นนี้มีข้อจำกัดในการแบ่งกลุ่มผู้ร่วมประชุม เนื่องจากนักเรียนหญิงต้องขึ้นหอพักหญิงเวลา 18.00 น. จึงไม่สามารถจัดกลุ่มสนใจที่มีสมาชิกนักเรียนหญิงและชายไว้ร่วมกันได้เหมือนในชั้น A และ ชั้น I แต่นักเรียนคิดโครงการเพิ่มเติมหลังจากการศึกษาดูงานอีก 1 โครงการ ดังนี้

ตาราง 4 แสดงโครงการป้องกันอุบัติเหตุของนักเรียน ภายหลังจากการศึกษาดูงาน

ลำดับที่	โครงการ	ผู้รับผิดชอบ
4	โครงการติดป้ายเตือนอุบัติเหตุในบริเวณโรงเรียน	-นักเรียนที่เต็มใจเข้าร่วมโครงการทุกระดับชั้น

นักเรียนหญิงแบ่งกลุ่มวาดป้ายเตือนอุบัติเหตุตามความสนใจ โดยให้นักเรียนที่เสนอแนวคิดป้องกันอุบัติเหตุเรื่องเดียวกันอยู่ด้วยกัน มีหัวหน้าหอพักเป็นคนดูแลการดำเนินงาน จากการสังเกตพบว่า สมาชิกในกลุ่มทุกคนจะวาดภาพเหมือนกัน ดังนั้นป้ายเตือนอุบัติเหตุเรื่องหนึ่ง ๆ จึงมีอย่างน้อย 3-4 ภาพ การรวมกลุ่มเป็นการร่วมใช้อุปกรณ์ที่ผู้วิจัยจัดให้เท่านั้น ส่วนนักเรียนชายนั้น หัวหน้าหอพักได้คัดเลือกนักเรียนที่มีฝีมือในการวาดภาพออกมา 9 คน เพื่อช่วยเหลือแนะนำผู้เข้าร่วมประชุมในหอพักวาดป้ายเตือนอุบัติเหตุ ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มอยู่ร่วมกันตามความพึงพอใจและแต่ละคนวาดป้ายเตือนตามความสนใจของตนเองคนละ 1 ภาพ ในช่วงนี้นักเรียนได้มีการนำอุปกรณ์การวาดภาพของตนเองมาให้เพื่อน ๆ ยืมใช้นอกเหนือจากอุปกรณ์ที่ผู้วิจัยเตรียมไว้ให้ เมื่อนักเรียนวาดภาพเสร็จแล้วจะซักถามคำกำกับได้ภาพจากผู้วิจัยด้วยความสนใจ เมื่อผู้วิจัยช่วยเขียนคำกำกับได้ภาพแล้ว นักเรียนบางคนจะจดคำลงสมุดบันทึกส่วนตัว และสอบถามความหมายของแต่ละคำอีกครั้งหนึ่ง หัวหน้าหอพักนักเรียนชายนำสมุดจดคำศัพท์ที่เคยซักถามแลกเปลี่ยนกับผู้วิจัยตั้งแต่ช่วงแรกที่ผู้วิจัยเข้าไปเป็นอาสาสมัครในโรงเรียน มาให้ผู้วิจัยดูว่ายังเก็บรักษาไว้ และจดบันทึกคำใหม่เพิ่มเติมอยู่เสมอ สมาชิกในหอพักให้ความสนใจและเมื่อหัวหน้าหอพักให้ข้อมูลว่าในอดีตตนเองเกเร ไม่ตั้งใจเรียน แต่เมื่อขึ้น ม.3 พบผู้วิจัยเข้ามาเป็นอาสาสมัครที่ห้องพยาบาลและเรียนภาษามือกับรุ่นพี่คนหนึ่ง ตนจึงตัดสินใจจดคำศัพท์ที่ไม่เข้าใจความหมายมาถามผู้วิจัย โดยแลกเปลี่ยนช่วยสอนภาษามือให้ผู้วิจัย และให้ผู้วิจัยช่วยอธิบายความหมายของคำต่าง ๆ ลงในสมุด พร้อมทั้งกระตุ้นให้น้อง ๆ สมาชิกหอพักทำตามตนเอง

โดยให้เหตุผลว่ายิ่งเริ่มเร็วกว่าตนยิ่งรู้ความหมายของคำมากกว่า นักเรียนคนหนึ่งซึ่งไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมตั้งแต่ชั้น A เนื่องจากสุขภาพไม่ดี (เป็นโรคหัวใจ) เข้ามาดูเพื่อน ๆ ทำป้ายเตือนอุบัติเหตุด้วยความสนใจ และอาสาเป็นผู้พิมพ์คำกำกับได้ภาพ เพื่อให้ป้ายสวยงามยิ่งขึ้น นักเรียนบางคนชอบการระบายสีมาก เมื่อวาดรูประบายสีป้ายเตือนของตนเองเรียบร้อยแล้ว ก็เสนอตัวช่วยระบายสีให้เพื่อน นักเรียนหอพักชายบ่นเรื่องยุ่งกั๊ด หัวหน้าหอพักและรองหัวหน้าหอพักปรึกษาผู้วิจัยเพื่อเขียนหนังสือขออนุญาตใช้พัสดมโรงงานจากอาคารเซรามิก ซึ่งก็ได้รับความร่วมมือจากอาจารย์ประจำวิชาเป็นอย่างดี นอกจากนี้หัวหน้าหอพักและรองหัวหน้าหอพักยังทำหนังสือถึงครูหอพักเพื่อขอติดมุ้งลวดที่อาคารหอพักชายชั้นล่างที่ใช้ประชุมอีกด้วย ครูหอพักชายช่วยประสานงานไปยังครูฝ่ายพัสดุทันที แต่เนื่องจากข้อจำกัดของงบประมาณทางโรงเรียนจึงรับความคิดเห็นของนักเรียนไว้ก่อน ทั้งนี้โรงเรียนอยู่ในระหว่างดำเนินการต่อเติมอาคาร 5 ชั้น ดังนั้นทางผู้บริหารของโรงเรียนจะนำความคิดเห็นของนักเรียนเพื่อขอรับการสนับสนุนจากผู้รับเหมาก่อสร้างอาคารอีกครั้งหนึ่ง นักเรียนเสนอความคิดว่าน่าจะทำประตุมุ้งลวดชั่วคราวโดยขึ้นโครงไม้ขนาดเท่าประตูแล้วใช้ตาข่ายสีฟ้าที่มักจะพบเห็นตามร้านขายปลามาซึ่งป้องกันยุงชั่วคราว และใช้วิธีเลื่อนปิดเปิดไปทางด้านข้าง อย่างไรก็ตาม เนื่องจากมีข้อจำกัดของอุปกรณ์ และเป็นช่วงปลายภาคเรียน นักเรียนใกล้สอบและมีการบ้านมากขึ้น รวมทั้งการระดมสมองวาดป้ายเตือนอุบัติเหตุและติดในบริเวณต่าง ๆ ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย นักเรียนจึงยุติการเคลื่อนไหวเกี่ยวกับการติดตั้งประตุมุ้งลวด

ส่วนโครงการจัดบอร์ดให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุ นั้น ภายหลังจากที่ผู้วิจัยและครูพยาบาลขอยืมบอร์ดความรู้จากสำนักงานงานคุ้มครองแรงงานและสวัสดิการสังคมมาให้ครูพยาบาลเสนอให้จัดไว้ในห้องพยาบาล และคณะกรรมการนักเรียนเสนอความคิดว่าน่าจะจัดที่บริเวณห้องสมุด ประธานนักเรียนเข้ามาขอคำปรึกษาเกี่ยวกับการเขียนหนังสือขออนุญาตใช้สถานที่ของห้องสมุด และบอกผู้วิจัยว่าจะจำคำใหม่ ๆ ไว้ นอกจากคณะกรรมการนักเรียนฝ่ายจัดบอร์ดความรู้จะดำเนินการแล้ว ยังมีเพื่อนสนิทของคณะกรรมการแต่ละคนเข้ามาช่วยเหลือด้วย กิจกรรมนี้ได้รับความสนใจจากนักเรียนและครูในโรงเรียนเป็นอย่างมาก แต่ด้วยข้อจำกัดเกี่ยวกับความชุกชนของนักเรียนเด็กเล็กเข้ามาแกะบอร์ดต่าง ๆ ด้วยความอยากรู้อยากเห็น และมีการนิเทศโรงเรียนพอดี จึงตั้งบอร์ดความรู้หน้าห้องสมุดได้เพียง 1 วัน และย้ายไปจัดในห้องพยาบาลในวันต่อมา

จะเห็นได้ว่าภายหลังจากที่นักเรียนสามารถกำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบในชั้น C แล้ว คณะกรรมการนักเรียนฝ่ายต่าง ๆ ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเต็มใจ มีความตั้งใจที่จะทำงานของตนเอง รับผิดชอบหน้าที่โดยไม่ต้องรอให้ประธานและรองประธานนักเรียนสั่ง ประธานและรองประธานนักเรียนปรับเปลี่ยนหน้าที่จากผู้ปฏิบัติหน้าที่ทั้งหมด เป็นผู้นิเทศงาน ช่วยเหลือให้คำแนะนำเพื่อน ช่วยประสานงานและทรัพยากรในโรงเรียนให้แก่เพื่อนในฝ่ายต่าง ๆ

เมื่อนักเรียนเห็นว่าการแบ่งบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบตามผังโครงสร้างคณะกรรมการ ช่วยให้การทำงานต่าง ๆ ดำเนินไปด้วยดี การทำงานเป็นระบบขึ้น นักเรียนจึงเกิดการยอมรับวิธีการดังกล่าว และนำไปประยุกต์ใช้กับงานดูแลหอพัก จัดตั้งเป็นคณะกรรมการหอพัก ช่วยสนับสนุนงานกลุ่มดี

ส่วนในชั้นทำป้ายอุบัติภัยในการดำเนินงานนั้น นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมในชั้นนี้ตามความสมัครใจ นักเรียนมีความสุขกับการวาดรูป และสนใจซักถามคำจำกัดความมาก จะเห็นได้ว่านักเรียนชายมีวิธีการจัดการที่เป็นระบบกว่านักเรียนหญิง แต่เมื่อนักเรียนหญิงได้รับคำแนะนำแล้ว ก็สามารถจัดระบบการทำงานได้ดีขึ้น

การศึกษาเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง แล้วนำมาประกอบการพิจารณาเพื่อปรับปรุงงานให้บรรลุผลดียิ่งขึ้น

ภายหลังจากที่นักเรียนทำกิจกรรมต่าง ๆ แล้ว นักเรียนมีความเห็นว่าป้ายเตือนอุบัติเหตุต่าง ๆ ยังไม่เพียงพอ น่าจะจัดทำเพิ่มเติม และแก้ไขป้ายที่เขียนคำจำกัดความไม่เรียบร้อยโดยจะพิมพ์ตัวหนังสือด้วยคอมพิวเตอร์แทน นอกจากนี้ยังมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุหลายประการที่ยังไม่ได้ดำเนินการ เช่น การทาสีแบ่งช่องทางเดินขึ้นลงบันได การทำป้ายเตือนบุคคลภายนอกให้止步ภายในโรงเรียนด้วยความระมัดระวัง การวาดทางม้าลายบนถนนในโรงเรียน ซึ่งนักเรียนคิดว่าจะต้องขออนุญาตจากผู้อำนวยการของโรงเรียนในการดำเนินการขั้นต่อไป

สำหรับการจัดทำโครงสร้างคณะกรรมการหอพักนั้น ได้มีการศึกษาเรียนรู้ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างนักเรียนและครูหอพักหลายประเด็น ได้แก่ การจัดเวรทำความสะอาด ซึ่งครูต้องการใช้ระบบ 5 ส. หนึ่งกลุ่มหนึ่งพื้นที่ เนื่องจากการหมุนเวียนเวรประจำวันรับผิดชอบแต่ละพื้นที่มีความยุ่งยากต่อการติดตามการทำงาน พบว่ามีปัญหานักเรียนใช้อุปกรณ์ทำความสะอาดแล้วไม่เก็บให้เรียบร้อย แต่นักเรียนเสนอให้หมุนเวียนเวรทุก 1 สัปดาห์ โดยให้เหตุผลว่าถ้านักเรียนได้รับมอบหมายให้ดูแลความสะอาดของห้องน้ำตลอดรู้สึกรู้สีกว่าจะทำอย่างไร ภายหลังจาก

การถกแถลง นักเรียนชายและครูหอพักมีมติร่วมกันให้หมุนเวียนเวรทำความสะอาดรับผิดชอบพื้นที่ต่าง ๆ ทุก 1 สัปดาห์ หัวหน้าหอพักชายเลือกนักเรียนชายชั้น ป.4 คนหนึ่ง เป็นผู้ติดตามตรวจการปฏิบัติหน้าที่เวรประจำวัน เนื่องจากเป็นผู้ที่ทำงานเรียบร้อย และสอนวิธีทำตารางตรวจการทำงานให้ ในกรณีที่ใครหนึ่งเวรจะถูกละเลยหรือทำผิดและต้องทำงานชดเชย

จะเห็นได้ว่า นักเรียนมีความมั่นใจที่จะเสนอความคิดเห็น และต่อรองเพื่อให้เกิดประโยชน์และความพึงพอใจร่วมกัน ระหว่างนักเรียนและครูหอพัก เกิดการศึกษาเรียนรู้จากการปฏิบัติในขั้นตอนต่าง ๆ ของการดำเนินงาน นำมาประกอบการพิจารณาปรับปรุงแก้ไขให้บรรลุวัตถุประสงค์ของกิจกรรมให้ดียิ่งขึ้นได้ การยอมรับในความสามารถของกันและกัน ทำให้นักเรียนเปิดใจรับฟังเหตุผลและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เลือกวิธีการแก้ไขปัญหที่ทุกคนยอมรับ และมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยความเต็มใจ

สรุปผลการป้องกันอุบัติเหตุในโรงเรียนโดยใช้กระบวนการเอไอซีของนักเรียนผู้บกพร่องทางการได้ยิน โรงเรียนโสตศึกษาอนุสารสุนทร(สอนคนหูหนวก) จังหวัดเชียงใหม่ นักเรียนได้รับรู้ปัญหาอุบัติเหตุในโรงเรียน ร่วมกันคิดค้นวิธีการแก้ไขปัญห และกำหนดบทบาทหน้าที่ที่ความรับผิดชอบจากความสามารถ ความสนใจ และคุณความดีของผู้เข้าร่วมประชุม ซึ่งเป็นการจัดตั้งคณะกรรมการรูปแบบใหม่ ทุกคนมีความพึงพอใจในบทบาทหน้าที่ของตนเอง และรับผิดชอบกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยความเต็มใจ มีความมั่นใจที่จะแสดงความคิดเห็น กล้าต่อรองเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม มีการศึกษาเรียนรู้จากการปฏิบัติงานในขั้นตอนต่าง ๆ รู้จักวิธีจัดระบบการทำงาน จัดคนให้เหมาะสมกับงาน ช่วยเหลือแนะนำซึ่งกันและกัน นักเรียนเป็นเจ้าของปัญหาและเจ้าของกิจกรรม ร่วมกันคิดโครงการป้องกันอุบัติเหตุในโรงเรียน 4 โครงการ คือ โครงการพี่สอนน้อง โครงการจัดบอร์ดความรู้ โครงการศึกษาดูงาน และโครงการติดป้ายเตือนอุบัติเหตุในโรงเรียน นำผลจากการปฏิบัติงาน คำแนะนำจากครูและเพื่อนร่วมงาน มาประกอบการพิจารณาปรับปรุงแก้ไขการทำงานให้ดียิ่งขึ้น จะเห็นได้ว่าความสมัครใจเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ มีความสำคัญยิ่งต่อการดำเนินงาน

นอกจากนี้ยังพบว่า ผู้บกพร่องทางการได้ยินแต่ละคนมีความสามารถเฉพาะบุคคล มีพลังแฝงเร้นที่สร้างสรรค์ต่อการทำงานกลุ่ม แต่การทำงานร่วมกับผู้บกพร่องทางการได้ยิน ควรจะมีความเข้าใจวัฒนธรรมการสื่อสารของผู้บกพร่องทางการได้ยิน คือ การใช้ภาษามือ ต้องให้กำลังใจและให้เวลาในการทำความเข้าใจ ผู้บกพร่องทางการได้ยินสามารถเรียนรู้และพัฒนาได้